

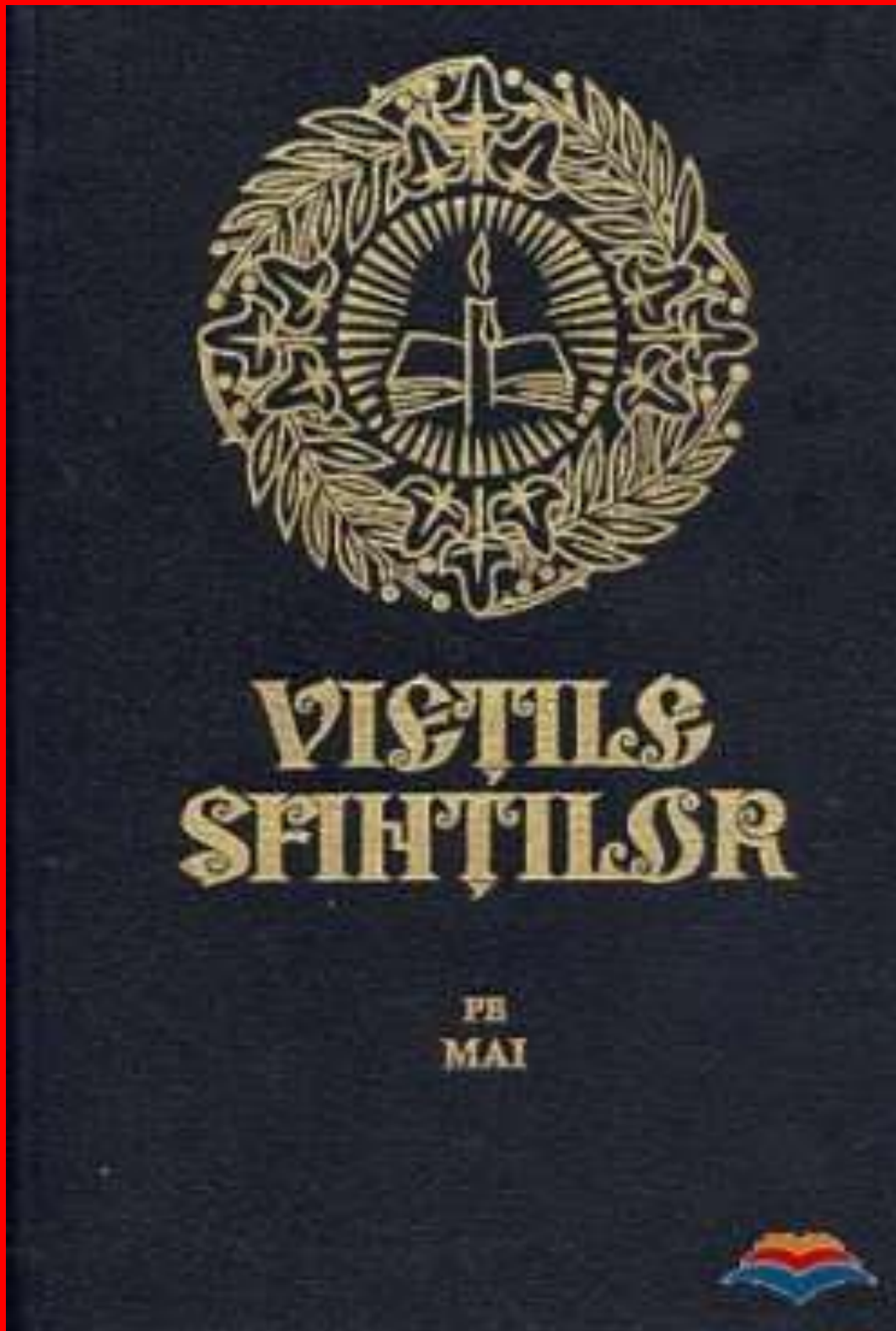
TEZĂUR LITURGIC

12 MAI

VIATA SF. IERARH EPIFANIE, EPISCOPUL SALAMINEI CIPRULUI

ROMAN, 1996

12 MAI

**VIAȚA SF. IERARH EPIFANIE,
EPISCOPUL SALAMINEI CIPRULUI**

(Scrisă de Ioan și Polivie, ucenicii lui)

Epifanie era de neam fenician, din latura care este împrejurul Eleteropoliei, fiind departe de dînsa ca la trei stadii. Tatăl său era lucrător de pămînt, iar meșteșugul maicii sale era țesătura de in. Aceștia aveau doi fii: pe Epifanie și pe fiica Calitropi.

Întîmplîndu-se să moară tatăl său, a rămas Epifanie, care era ca de zece ani, împreună cu maica și cu sora sa. Maica lui se îngrijea cum i-ar putea hrăni pe amîndoi, adică pe el și pe sora lui, fiindcă se afla în lipsă de trebuințele cele trupești.

Deci, avînd pentru slujbă un dobitoc năvăvaș, a zis maica sa către Epifanie: "Fiule, fiindcă casa noastră se află în strîmtorare de trebuințele cele trupești, avînd trebuință de bucate, ia dobitocul pe care îl avem în casa noastră, du-l la tîrg și-l vinde, ca să împlinim trebuința noastră de hrană". Iar Epifanie a zis către maica sa. "Maică, tu știi că dobitocul nostru este cu nărav și mă tem că nu-l voi putea vinde; căci cumpărătorii cei adunați la locul acela, văzînd năravul lui, mă vor pedepsi,

zicînd că "rău avînd, rău să pătimești după lege". Și a zis maica lui: "Du-te, fiule, și Dumnezeu părinților noștri, al lui Avraam, al lui Isaac și al lui Iacov, va da pricepere dobitocului, ca prin prețul lui să ne slujim noi". Epifanie chemînd pe Dumnezeu, Cel ce a dat darul lui Moise să săvîrșească înaintea lui Faraon semnele cele mari, s-a dus, voind să împlinească dorința maicii sale.

După ce a intrat în tîrg, dobitocul cel nărăvaș s-a făcut cu bună rînduială și s-a împodobit cu multă blîndețe; deci, a venit un neguțător, bărbat iudeu, cu numele Iacov, și a zis către Epifanie: "Copile, voiești să vinzi dobitocul acesta?" Iar Epifanie a zis: "Da, părinte, pentru aceasta l-am adus aici". Iar Iacov i-a zis lui Epifanie: "De ce credință ești?" Epifanie a răspuns: "Sînt iudeu". Iacov a zis: "Fiule, fiind de un neam cu mine, să nu luăm asupra noastră mijlocitor, ci fiind noi ai unui Dumnezeu drept, să îndreptăm prețul dobitocului, așa ca nici tu să nu te nedreptățești, nici eu să nu mă păgubesc; ca nu cumva să aducem și blesteme peste noi, căci pentru acestea se va mînia Dumnezeu asupra noastră; deci este mai bine a lua binecuvîntări, căci scris este: *Cel ce binecuvîntează, se binecuvîntează, și cel ce blesteamă se blesteamă*. Epifanie, auzind acestea, s-a înfricoșat de osînda lui Iacov, și a zis către el: "Nu voiesc să-ți vînd dobitocul acesta". Iar Iacov l-a

întrebat: "Din ce pricină, fiule?" Epifanie a zis către el: "Părinte, dobitocul acesta are nărav, dar strîmtorare preamară de foame a intrat în casa mea. Eu am maică și soră, tatăl meu a trecut din această viață omenească, deci, mi-a poruncit maica mea să vînd dobitocul pentru trebuința bucatelor; și acum am auzit de la tine, părinte, că este lucru rău a vătămă pe cineva; deci, m-am temut de Dumnezeu ca nu cumva să mă blestemi și să mă pedepsească Dumnezeu prin blestemul cel făcut asupra mea".

Iacov, auzind acestea, s-a minunat de răspunsul copilului, și luînd trei arginți i-a dat lui Epifanie, învățîndu-l cu acest fel de cuvinte: "Fiule, ia binecuvîntarea aceasta și du-te la mama ta și vei avea în casa ta pîine; ia și acest dobitoc cu tine și, dacă își va schimba năravul și voia cea fără de rînduială, să petreacă în casa ta; iar dacă va rămîne într-aceeași neorînduială, scoate-l din casa ta, ca nu cumva să omoare pe cineva din ai tăi". Auzind Epifanie aceasta, a luat cei trei arginți de la Iacov și, luînd dobitocul, a mers spre satul său, depărtare ca de o stadie, și l-a întîmpinat un creștin cu numele Cleovie și a zis către dînsul: "Fiule, vinzi acest dobitoc?" Iar Epifanie a răspuns: "Nu, părinte". Cleovie i-a zis: "De-l vinzi, ia prețul lui și lasă-mi-l mie". Pe cînd vorbea acestea Cleovie cu Epifanie, dobitocul făcea neorîndueli și căzînd

peste Epifanie l-a aruncat pe pământ, scoțându-l din răbdare. Deci, Epifanie, din pricina neorînduelii dobitocului s-a lovit la coapsele sale și zăcea pe pământ, plîngînd și neputînd să se scoale.

Deci, Cleovie, apropiindu-se de Epifanie și pipăind coapsele lui, în locul unde îl lovisse dobitocul cel fără de rînduială, și cercetîndu-l pe dînsul de trei ori, îndată s-a sculat, neavînd nici un rău într-însul. Iar Cleovie a zis către dobitocul cel plin de toată neorînduiala: "Fiindcă ai voit să omori pe stăpînul tău, îți spun, în numele lui Iisus Hristos Cel răstignit, să nu te muți din locul acesta". Și, după cuvîntul lui Cleovie, dobitocul îndată a căzut la pământ și a murit. Și a întrebat Epifanie pe Cleovie, zicînd: "Părinte, cine este Iisus Cel răstignit, în numele Căruia se fac niște semne ca acestea?" Cleovie a răspuns și a zis către Epifanie: "Acest Iisus este Fiul lui Dumnezeu, pe care L-au răstignit evreii". Iar Epifanie s-a temut să spună lui Cleovie că este jidov. Deci, Cleovie a mers în casa sa; iar Epifanie a intrat în satul său la maica sa. Și văzîndu-l pe dînsul maica sa, l-a primit pe el cu bucurie și i-a povestit cîte i s-a întîmplat lui prin dobitocul cel nebunatic.

După ce a trecut un an, maica lui Epifanie a zis către dînsul: "Iată dar, fiule, pământul nu se îngrijește și nu ne este nouă nici o mîngîiere dintr-

însul". Căci, ei aveau puțin pământ deosebit, pe care și tatăl lui, lucrându-l cu osteneală, avea oarecare mîngîiere dintr-însul; deci, a zis maica lui: "Să dăm moșioara noastră unui om lucrător de pământ; iar tu intră la vreun om temător de Dumnezeu, ca să înveți vreun meșteșug, prin care vei putea să te hrănești pe sine-ți, cum și mie și surorii tale să ne dai hrană".

Deci, era în Eleteropolia, un învățător iudeu de Lege, bărbat minunat și cinstitor de Dumnezeu, după legea lui Moise. Acesta avea averi în satul în care s-a născut Epifanie și cunoștea pe tatăl și pe mama lui; asemenea și pe Epifanie și pe sora sa. Intrînd el spre cercetarea averilor sale, a zis către mama lui Epifanie: "Femeie, voiești să-mi dai mie pe fiul tău? Iar tu și fiica ta, veți dobîndi cele trebuincioase din casa noastră". Auzind maica lui Epifanie acestea de la legiuitor, s-a bucurat mult și luînd pe Epifanie, i l-a dat pe dînsul de fiu. Acel legiuitor se chema Trifon, și avea o fiică una născută, pe care voia să o însoțească cu Epifanie.

Deci, Trifon, luînd pe Epifanie de fiu, l-a deprins cu osteneala rînduiei legii și cu învățăturile evreiești. Murind fiica lui Trifon, Epifanie a rămas singur în casa lui, sporind cu vîrsta și cu înțelepciunea evreiască. După aceea, s-a întîmplat de a murit și Trifon și toată averea lui a rămas lui Epifanie.

Murind încă și maica lui, Epifanie a luat pe sora sa în casa lui Trifon. Acolo erau amândoi, petrecându-și viața împreună în casă după învățătura lui Trifon. Epifanie, venind în satul unde se născuse, în care avea și averea rămasă de la Trifon, l-a întâmpinat un bărbat oarecare creștin, anume Luchian, minunat și înțelept, trecut în viața monahi-cească. El, având meșteșugul a scrie frumos, din acest meșteșug își dobîndea pîine, și ceea ce prisosea o dădea celor ce aveau trebuință. Deci, Epifanie era călare pe dobitoc; iar fericitul Luchian mergea pe cale, și s-au întâlnit unul cu altul.

S-a întâmplat că un sărac s-a apucat de picioarele lui Luchian, și a zis către dînsul: "Omule al lui Dumnezeu, miluiește-mă, căci de trei zile petrec flămînd, neavînd nimic de mîncare!" Iar fericitul Luchian neavînd ce să dea săracului, dezbrăcînd haina lui, i-a dat-o, zicînd: "Intră în cetate, vinde-o pe aceasta și cumpără-ți pîine!"

Deci, Epifanie a observat că Luchian, după ce s-a dezbrăcat pe sine și a dat haina săracului, a văzut haină albă din cer pogorîndu-se și acoperindu-l pe dînsul. Atunci Epifanie s-a înfricoșat cu frică mare și căzînd pe fața sa, aruncîndu-se de pe dobitoc, a zis către Luchian: "Te rog pe tine, omule, spune-mi mie, cine ești?" Iar fericitul Luchian a zis către

Epifanie: "Spune-mi tu mie de care credință ești și eu îți voi spune de mine". Epifanie a răspuns și a zis: "Sînt iudeu". Deci, Luchian a cunoscut că darul lui Dumnezeu a căzut peste Epifanie și a răspuns către Epifanie: "Cum, fiind iudeu, întrebi pe un creștin să te învețe cine sînt? Căci iudeii sînt urîciune creștinilor și creștinii iudeilor. Deci, iată, ai auzit că sînt creștin și nu ți se cade ție să auzi altceva de la mine". Iar Epifanie a zis către Luchian: "Și ce, mă oprește a mă face și eu creștin?" Răspuns-a Luchian și a zis: "Îndărătnicia ta te oprește, căci puțința este de față".

Deci, Epifanie, umilindu-se de cuvintele lui Luchian, n-a mai mers spre cercetarea averii sale ci, luînd pe Luchian, l-a băgat în casa sa cea rămasă lui și i-a arătat lui cele din casă, zicînd: "Părinte, toate acestea sînt ale mele și voiesc să mă fac creștin și să viețuiesc viața monahicească. Aceasta îmi este soră, ce poruncești pentru ea?" Iar fericitul Luchian a zis către Epifanie: "Nu poți, fiule, avînd toată averea aceasta, să viețuiești viața cea monahicească, ci mărită pe sora ta după bărbat și dă-i ei cele spre trebuință; astfel vei putea să viețuiești monahicește". Și a zis Epifanie către Luchian: "Părinte, mai întîi fă-mă pe mine creștin, apoi astfel voi face toate cele poruncite de tine". Iar Luchian a zis către Epifanie: "Nu mi se

cade mie, fără de știrea episcopului, să te fac creștin".

Luchian zicînd aceasta, a ieșit din casa lui Epifanie și s-a dus la episcop; iar Epifanie, nezăbovind, a zis către sora sa: "Voiesc să mă fac creștin și să petrec viața monahicească". Sora sa i-a zis: "După cum voiești tu, astfel voi vrea și eu; după cum vei face tu, astfel voi face și eu". Deci, Luchian a vestit pe episcop despre dorința lui Epifanie; iar episcopul a zis către Luchian: "Mergi și învață-l sfînta credința și, cînd vom intra noi în biserică, fă-l să cadă la iubitorul de oameni Dumnezeu".

Atunci s-a dus la casa lui Epifanie, pe care văzîndu-l Epifanie și sora lui, au căzut jos și s-au apucat de picioarele lui, plîngînd și zicînd: "Părinte, ne rugăm ție, fă-ne să fim creștini". Deci, Luchian tîlmăcindu-le din dumnezeieștile Scripturi, i-a învățat pe ei îndeajuns. Și ei petreceau cu stăruință în rugăminte, zicînd: "Fă-ne să fim creștini". Deci, Luchian, luîndu-i pe amîndoi, îndată i-a dus în biserică; și cînd a intrat episcopul, au căzut cu fața la pămînt și se rugau ca să-i lumineze. Deci, episcopul, intrînd în biserică, au mers și ei dinapoi împreună cu Luchian, ca să asculte dumnezeieștile Scripturi.

Cînd Epifanie s-a apropiat de ușile cele din afară ale bisericii, cum a pășit cea dintîi treaptă a scării,

i-a căzut pe ea încălțăminte din piciorul cel stîng; iar el, pășind cu piciorul stîng, ca și cum cel drept ar fi fost înțepenit, i-a căzut și încălțăminte celui drept, și s-au aflat amîndoi afară din pragul bisericii. Deci, Luchian s-a minunat de acestea; iar episcopul nu s-a mai îngrijit să ia încălțăminte lui ce i-a căzut din picioare, ci a intrat desculț în biserică. Ei se apropiau de Dumnezeu cu mare osîrdie și, cînd stăteau și ascultau cuvioasele Scripturi, episcopul a luat seama, pe cînd ședea pe scaun, că fața lui Epifanie era preamărită și cunună pusă pe capul lui. Deci, după sfîrșirea Evangheliei, episcopul a intrat în botezător și a poruncit să intre Epifanie, sora lui și împreună cu ei și Luchian, care s-a făcut părinte al lor în vremea sfîntei luminări; iar episcopul, învățîndu-i toată rînduiala, i-a botezat, împărtășindu-i cu dumnezeieștile și nemuritoarele Taine.

După aceea episcopul le-a poruncit să ia prînzul cu el și, asemenea, să rămînă șapte zile în episcopie. După cele șapte zile, Epifanie a luat pe Luchian și pe Sfînta fecioară Verinichi, care s-a făcut maica surorii lui Epifanie, și s-a dus la casa lui, unde, luînd o mie de arginți, i-a dat Verinichiei, asemenea i-a dat în grija ei pe sora sa; pentru că aceasta era mai mare și peste alte fecioare, și astfel a eliberat-o pe ea împreună cu sora sa. După aceea, Epi-fanie, vînzînd toate, le-a

împărțit celor ce aveau trebuință, lăsându-și numai patruzeci de arginți, spre a-și cumpăra cărțile cele cu chip dumnezeiesc și dătătoare de viață; și astfel a ieșit din cetate împreună cu Luchian, care își făcuse o mănăstire, avînd cu sine zece monahi. Acei monahi scriau cărți cu osteneală, cîștigînd din ele hrana lor; iar Epifanie, cînd s-a făcut monah, era numai de șaisprezece ani.

În mănăstirea lui Luchian era un monah, cu numele Ilarion, al doilea după Luchian, fiind tînăr și împodobit cu multe semne; iar pe urma acestuia călca și un altul, anume Claudie. Epifanie, văzîndu-i pe aceștia, le-a rîvnit spre bine; pentru că marele Luchian a dat pe Epifanie mai marelui Ilarion, ca să-l învețe dumnezeieștile Scripturi. Deci, Epifanie se nevoia cu multă osteneală să urmeze pe Ilarion în obiceiurile cele bune, cu darul lui Hristos și cu meșteșugul cel preabun. S-a întîmplat, însă, de a murit marele Luchian, și atunci Ilarion a luat povățuirea cetei fraților. Și era vrednic de văzut locul acela, ca și cum nu locuiau oameni în el; ci se părea că sînt sfinții îngeri, care slujesc Iubitorului de oameni, Preasfîntul Dumnezeu.

Hrana fericitului Ilarion era pîine și sare; iar apă bea cu măsură. El totdeauna mîncea a doua zi și de multe ori a treia, a patra zi și chiar la o săptămînă.

Acest mod de viețuire l-a ținut și Epifanie în toată vremea vieții sale.

Locul acela fiind lipsit de apă, odată, intrînd niște călători în mănăstire și fiind arșiță preacumplită, au leșinat din preamare sete. Deci, au cerut apă să bea, dar nu s-a găsit apă în locul acela, căci apă era departe ca la cinci stadii. Numai noaptea, se duceau frații și umpleau vasele lor, fiindcă ziua nu puteau din cauza arșiței soarelui; iar călătorii, slăbind de sete, toți frații plîngeau pentru ei.

Atunci Epifanie, întinzîndu-și mîinile și atingîndu-se de vasul în care era vinul, a zis: "Credeți, fraților, că Cel ce a prefăcut apa în vin, va face și vinul în apă". După cuvîntul lui Epifanie, vasul cel plin cu vin s-a prefăcut în apă și, luînd călătorii, au băut și ei și dobitoacele lor și astfel și-au venit în fire; iar după adăparea îndestulată a călătorilor, apa aceea s-a făcut iarăși în vin. Deci toți, și călătorii și frații, s-au înspăimîntat de această minune. Din acea zi Epifanie, n-a mai voit să locuiască în locul acela; pentru că s-a făcut vestit de călătorii aceia, și astfel s-a furișat de frați și s-a dus într-un loc mai sălbatic; iar ei, neștiind în care loc locuiește, toți frații plîngeau după Epifanie. Deci, a rămas în locul acela trei zile, petrecînd nemîncat și nebăut; de vreme ce însuși locul acela era fără de apă.

Pe cînd stătea el acolo, s-a întîmplat de au trecut patruzeci de saracini. Cînd au văzut pe Epifanie în astfel de loc și în astfel de stare, toți au rîs și l-au luat în batjocură. Iar unul dintre ei, avînd numai un ochi, căci celălalt îl avea închis, și avînd obicei de fiară, scoțîndu-și cuțitul din teacă, s-a dus la Epifanie, voind să-l lovească cu cuțitul. Atunci i s-a deschis ochiul cel închis. El, înfricoșîndu-se și aruncînd cuțitul la pămînt, a stat nemișcat; iar ceilalți, văzînd nemișcarea prietenului lor, s-au dus la Epifanie și la prietenul lor și au văzut deschis ochiul lui cel închis. Atunci toți s-au înspăimîntat. Deci, Epifanie, văzîndu-i mîhniți, a început a le vorbi cu blîndețe; iar ei, venindu-și în fire prin cuvintele lui Epifanie și schimbîndu-se, îi ziceau că este Dumnezeu. Și, aducînd silă peste aceasta, îl trăgeau cu ei, zicînd: "Tu ești Dumnezeul nostru! Urmează-ne nouă și apără-ne de toată sila celor ce se ridică asupra noastră". Epifanie, urmînd acestora timp de trei luni, îi oprea de la toată neorînduiala.

Ei, văzînd că prin sfătuire le aduce strîmtorare, adunîndu-se toți împreună, se tăvăleau la picioarele lui, ca să se ducă la locul său. Iar el, punînd multe sfaturi în auzurile lor, le zicea că de nu se vor îndepărta de aceasta, nu vor putea să aibă zile bune în viața aceasta. Apoi, luîndu-l toți, l-au dus la locul unde locuia mai înainte și, prin

slujirea lor, i-au zidit casă și, toți închinându-se lui, s-au întors cu pace. Deci, eu fiind unul dintre dînșii, zice scriitorul, am rămas cu Epifanie, fiind învățat de dînsul prin cuvîntul adevărului. Apoi, după trecerea a șase luni, luîndu-mă el, ne-am întors la marele Ilarion și toți frații văzînd pe Epifanie, s-au bucurat cu bucurie mare. Deci, stînd trei zile în mănăstire, Epifanie a rugat pe marele Ilarion să-mi dea pecetea cea întru Hristos, fiindcă Ilarion era învrednicit de treapta preoțească. Deci, luîndu-mă marele Ilarion și învățîndu-mă toată rînduiala, m-a botezat în numele Tatălui, al Fiului și al Sfîntului Duh, poruncind să mă numescă Ioan. Și am petrecut la dînsul zece zile; iar frații au rugat pe Epifanie să locuiască împreună în locul acela, dar el n-a voit, ci s-a dus să locuiască în locul de mai înainte.

Ieșind noi din mănăstire, am mers spre calea noastră și la depărtare ca de două mile de mănăstire, ne-a întîmpinat un tînăr oarecare, avînd un diavol din stăpînitori, care îl muncea prin pustie. Pe acesta, Epifanie, văzîndu-l gol și purtîndu-se pe drum nepotrivit și fără de rînduială de necuratul duh, a strigat cu mare glas: "Duh necurat, îți poruncesc, în numele lui Iisus Hristos Cel răstignit, să ieși din zidirea lui Dumnezeu!" Și îndată necuratul duh a scuturat pe tînăr și, aruncîndu-l la pămînt, a ieșit dintr-însul. Atunci

necuratul diavol a strigat cu mare glas: "Epifanie, mă izgonești din locul meu, în care am petrecut douăzeci și doi de ani, dar mă voi duce la împăratul perșilor și îl voi porni asupra ta și te voi face să stai cu multă scîrbă înaintea feței lui". După aceea tînărul a venit cu întregă înțelepciune și a căzut la picioarele lui Epifanie, zicîndu-i: "Scoală-te, fiule, și du-te în pace la casa ta!" Și îndată s-a sculat.

Atunci diavolul cel necurat s-a dus în Persia și a luat în stăpînire sa pe fiica împăratului și cu munca cu care îl muncea pe tînăr, asemenea o muncea și pe dînsa. Și a strigat, zicînd: "De nu va veni aici Epifanie, care m-a trimis la fiica ta, nu voi ieși dintr-însa". Și diavolul mai zicea: "Epifanie cu neamul din Fenicia, vino aici, ca să ies din fiica împăratului". Auzind împăratul de la diavol despre Fenicia, a trimis mulțime de oameni știutori de multe limbi, spre căutarea lui Epifanie; și, căutîndu-l toată țara fenicienilor, nu l-au găsit și se întorceau mîhniți către împărat. Unii dintre dînșii au pătimit mult rău de la romani, fiind socotiți ca iscoade și ca unii ce vor să afle cu vicleșug tot pămîntul Feniciei. Deci, întorcîndu-se trimișii, au vestit împăratului că n-au găsit pe Epifanie.

Atunci diavolul a strigat cu glas mare: "Locuiește în locul ce se numește Spanidrion". Împăratul, chemînd treizeci de bărbați, a zis către dînșii: "Dezbrăcați-vă de portul persan și luați pe cel al romanilor și duceți-vă în Fenicia să căutați locul care se cheamă Spanidrion și să-mi aduceți pe Epifanie, locuitorul locului acela". Ieșind acei treizeci de bărbați trimiși de împăratul și, schimbîndu-și hainele, s-au dus în Fenicia și, căutînd mult, au găsit pe Epifanie. Fiind noapte cînd au ajuns ei în locul acela, Epifanie își făcea către Dumnezeu rugăciunile cele de noapte. Apoi, după ce au ajuns la ușa chiliei și au bătut, Epifanie nu s-a speriat nicidecum cu gîndul, căci el săvîrșea lucrul lui Dumnezeu. Deci ei, umplîndu-se de mînie, s-au sfătuit să sfărîme ușa chiliei; iar unul dintre ei, trăgînd sabia și întinzînd-o spre încuietoarea ușii, i-a rămas mîna nemiș-cată, neclintită, neîncovoiată și toată uscată; atunci toți ceilalți, înspăimîntîndu-se, s-au dus departe de chilie.

Epifanie, după ce a săvîrșit toată rînduiala slujbei cele duhov-nicești, a deschis ușa chiliei și văzînd pe cel ce avea mîna uscată, a căzut cu fața la pămînt, zicînd: "Miluiește-mă pe mine, tainice slujitor al celor fără de moarte". Epifanie a zis: "Ce ceri de la un om păcătos?" El a zis: "Am venit sănătos în locul acesta și, iată, mi s-a uscat mîna".

Epifanie a zis: "Sănătos ai venit, deci sănătos să te faci". Atingîndu-se de dînsul, s-a așezat mîna ca și cealaltă. Cînd au văzut toți ceilalți semnul care s-a făcut, au venit și au căzut înaintea lui Epifanie, mărturisindu-și pricina pentru care au venit la dînsul. Iar el, auzind cuvintele oamenilor, a cunoscut că duhul cel izgonit de dînsul din tînăr, acela mergînd chinuia pe fiica împăratului.

Atunci a zis Epifanie către mine: "Scoală, fiule, să urmăm oamenilor". Iar ei au zis către dînsul: "Părinte, nu sîntem trimiși de împăratul, decît numai la tine, pentru care aducem și un dobitoc de prisos ca să șezi pe dînsul". El a răspuns: "Merg mai iute cu picioarele, numai că pe ucenicul meu nu-l voi lăsa aici". Ei iar au zis cu mare frică: "Avem cămile pentru amîndoi, numai urmează cu dragoste robilor tăi". Atunci un tînăr oarecare, de bucurie, a căzut în fața sa și s-a închinat lui, zicînd: "Iartă-mă, părinte". Iar Epifanie cu fața veselă a zis către dînsul: "Scoală! Dumnezeu te va binecuvînta, fiule!"

Deci, tînărul, apucînd cu multă băgare de seamă cu amîn-două mîinile pe Epifanie, l-a pus pe cămilă și, venind către mine, a făcut asemenea, iar el mergea cu cămilele pe drum.

Călătorind noi treizeci și cinci de zile, am ajuns la cetatea împărătească și am rămas în locul ce se numește Urion; iar trei dintre dînșii, intrînd, au vestit împăratului sosirea noastră. Deci, împăratul îndată a poruncit să intre la dînșul. Atunci Epifanie a intrat cu mare îndrăzneală, ca și cum nu ar fi avut să se întâlnească cu împăratul; iar eu, mergînd în urma lui, a căzut peste mine frică și cutremur căci, văzînd gloată multă stînd împrejurul lui, m-am clătinat cu cugetul. Epifanie, apropiindu-se de împărat, îndată s-a sculat de pe scaun. Și a zis Epifanie către împărat: "Șezi, fiule, pe scaunul tău și nu te îndoii de plînsul tău, că am izgonitor al diavolului pe Dumnezeu, Cel ce-mi ajută! Numai crede în Dumnezeu, iubitorul de oameni, și nu te abate de la cele ce grăiesc și atunci vei vedea pe fiica ta sănătoasă; căci duhul cel rău, fiind gonit din acel loc, a venit cu osîrdie la fiica ta. De vei crede în Hristos, Cel răstignit, Acela va izgoni pe acest diavol din fiica ta! Luminează, fiule, inima ta, și vezi-l pe acesta gonindu-se. Adu pe fiica ta în mijlocul nostru și vei vedea darul Iubitorului de oameni, Dumnezeu".

Venind fiica împăratului în mijlocul lor, i-a zis Epifanie: "Vino-ți în minte și închină-te Tatălui ceresc, că lupul nu te va mai stăpîni!" Epifanie, zicînd acestea, a apucat de mîină pe fiica împăratului și, pecetluind-o de trei ori, a zis către

duhul cel ce o chinuia: "Ai alergat rău la fiica împăratului; fugi de la dînsa în locuri nelocuite!" Și îndată dracul a ieșit din fiica lui. Epifanie, văzînd pe împărat în spaimă, a zis către el: "Bucură-te, împărate, pentru fiica ta, că a fugit lupul în locuri nelocuite! Iar tu, fiică, mergi în camera ta și bucură-te cu maica ta cea bună; însă ia aminte de trupul tău, ca să nu se mai apropie de tine vicleanul!" Auzind fiica împăratului acestea de la Epifanie, s-a dus în cămara unde petrecea mama sa; iar împăratul și-a plecat grumajii înaintea lui Epifanie. Văzînd pe împărat astfel, toți s-au plecat la pămînt, zicînd către Epifanie: "Împodobitule cu darul lui Dumnezeu, petreci cu osîrdie lîngă împărat, fă-te părinte al stăpînirii și să fii cu noi nelipsit. A supărat dracul pe împărăteasă și ai venit aici de l-ai izgonit".

Atunci un vrăjitor dintre cei mai întîi i-a zis lui cu dragoste: "O, fericite Epifanie, vrăjitorule prea dorite, ai venit aici ca să ne îndreptezi; învață-ne pe toți, și atunci toți vrăjitorii se vor supune ție". Epifanie, auzind aceste cuvinte, a zis către vrăjitorul cel neînțelegător: "O, vrăjitorule, vrăjmaș al adevărului, învață-te a nu grăi cuvinte fără rînduială, ci ia încuietore în gura ta și să rămîi negrăind de-a pururea; că robul lui Dumnezeu nu este vrăjitor al nedreptății". Acestea zicîndu-le Epifanie, îndată vrăjitorul a rămas mut, nemișcat

din loc. Deci, acestea văzîndu-le împăratul și mulțimea ce-i stătea împrejur, cuprinzîndu-se toți de frică au căzut la pămînt.

Epifanie, văzînd pe aceștia căzînd, a întins mîna către împărat și i-a zis cu dragoste: "Scoală, împărate, vino-ți în simțire și nu te teme!" Acestea zicîndu-le Epifanie, s-au sculat toți pe picioare. Iar Epifanie a zis vrăjitorului: "Caută la ce vezi și la ce auzi și să fii cu luare aminte la adevăr. Nu lua aminte la mine ca la un vrăjitor; căci sînt rob al Celui răstignit, grăiește și auzi, ca și mai înainte, și fă-te prieten al adevărului". Atunci vrăjitorul a răspuns, zicînd către Epifanie, că a greșit.

Împăratul, văzînd acestea, a poruncit să aducă aur, argint, mărgăritare și pietre scumpe înaintea tuturor și să le pună la picioarele lui Epifanie, zicînd către el: "Ia acestea, părintele nostru, și să mă ai pe mine în sufletul tău!"

Și a zis Epifanie către împărat: "Noi, toate le defăimăm, ca să ne ținem de adevăr. Nu-mi da mie osteneli întru celelalte, că pe mine Hristos m-a învățat să nu am trebuință de acestea; ia-le tu, îngroapă-le în vistieria ta și îți vor fi moarte neîncetat. Ia aminte numai și te îngrijește, neputînd să te folosești. În cugetul tău ai răutate, pierzînd suflete prin aurul cel dat ție de la Domnul, ca să-l dai celor ce au trebuință. Fă-te drept

înaintea Dumnezeului tuturor, ca nu cumva să te judeci într-o osîndă și să fii păzit în întunericul cel mai din afară și atunci să-ți aduci aminte de cuvintele mele. Deci, acum primește cuvintele mele, că atunci vei fi vesel. Nu avea trebuință de această lume și atunci toată lumea se va supune ție. Ia aminte de vrăjitorii cei nestatornici, care te amăgesc pe tine prin legea întunecoasă. A sosit ceasul prînzului, mergi cu osîrdie la masă, că multe cuvinte aș fi semănat; dar nu te împărtășești de nici unul dintre acestea. Eu știu cugetul tău, că de masă nu te depărtezi; du-te de mîncă și desfătează-te în bună așezare, că vei da seamă de toate acestea".

Atunci împăratul a zis către Epifanie: "Vino, părinte, să ședem împreună, să mîncăm din bucate". Iar Epifanie a zis către el: "Mergi de șezi la masă, mîncă toate după obicei, numai depărtează-te de neorînduială. Mie pîine de tărîță și puțină sare pentru întărire, îmi va împlini trebuința trupului". Atunci împăratul a eliberat pe toți din palat; iar nouă ne-a poruncit să intrăm în camera împărătească cea mai deosebită, trimițîndu-ne la masă multe feluri de bucate. Epifanie le-a întors pe toate înapoi, oprind numai o pîine, pe care întrebunțînd-o, ne-am săturat, mulțumind Dumnezeului tuturor.

A doua zi, împăratul a chemat pe Epifanie, iar el, intrînd cu îndrăzneală, a stat aproape de el. Împăratul, sculîndu-se de pe scaun, și-a pus coroana pe pămînt; iar Epifanie a zis către dînsul: "Ia-ți vrednicia împărăției și să ai bună cunoștință către Dumnezeu". Zis-a împăratul către Epifanie: "Părinte, rămîi cu noi aici și voi ține cuvintele voastre". Epifanie a zis către dînsul: "De vei ține cuvintele mele, îmi voi aduce aminte de tine ori unde voi fi". Și am șezut zece zile în palatul împăratului. Epifanie a zis către împărat: "Mă voi duce în patria mea, căci caut pe toți ce sînt acolo, iar tu stai pe scaunul tău, nesculîndu-te asupra grecilor; că de vei vrăjmăși contra lor, vei vrăjmăși contra Celui răstignit! Și, dacă te vei face vrăjmaș al Celui răstignit, atunci rău te vei topi de cei potrivnici!" Zicînd Epifanie aceasta, a ieșit întîi împăratul cu ostașii lui, petrecîndu-ne spre țara noastră.

Cînd am ieșit noi din palat, iată în cale un tînăr mort pe pat, fiul unuia din megistani, pe care îl duceau la cîinii satelor, ca să-l arunce spre mîncare. Deci, Epifanie a zis cu liniște celor ce duceau patul: "Fiilor, puneți-l jos pe cel mort, ca să-l vedem și noi". Acest copil se omorîse rău, prin vrăjitoria unui făcător de rele; și este obiceiul la perși, ca cel ce a murit, astfel să fie mîncat de cîinii satelor. Punînd ei patul pe pămînt, a zis Epifanie

împăratului: "O, împărate, cel ce împărățești peste bărbați răi și fărădelege, trebuia ca acesta care a ieșit din viață, să se îngroape în pământ, ca Stăpînul din cer să trîmbițeze și să-l mute spre închinăciune. Peste acest fel de bărbați fără de rînduială împărățești, care mai înainte de vreme își fac moarte singuri. Iată, acesta, pe care îl vezi mort, a fost scos din viață de un făcător de rele. Dar Dumnezeu meu, Care S-a întins pe lemn, are să scoale pe acesta înaintea tuturor".

Acestea zicîndu-le Epifanie și cu mîinile lui pipăind mortul, a strigat Iubitorului de oameni: "Fiul lui Dumnezeu, Cel ce pe Lazăr cel mort de patru zile l-ai înviat din morți, scoală și pe tînărul acesta!" Și luînd rasa sa a îmbrăcat pe cel mort, pentru că la perși era obiceiul ca să ducă goi pe cei morți. Deci, îndată s-a sculat tînărul și s-a închinat lui Epifanie. Iar Epifanie a zis tînărului: "Mergi, fiule, la casa ta și îmbracă-te cu hainele cele obișnuite și adu-mi mie rasa". Căci Epifanie avea obiceiul să poarte pe trup haină de păr, iar peste dînsa rasa.

Împăratul, văzînd lucrul care s-a făcut de Epifanie, l-a presu-pus pe el că este Dumnezeu. Și a zis Epifanie împăratului: "Nu socoti de mine acestea, fiind asemenea omului pătimaș, că Dumnezeu meu, Căruia am crezut, acestea le dă prietenilor Săi". Acestea și multe altele zicînd Epifanie, a zis

împăratului: "Întoarce-te, fiule, în palatele tale, că noi mergem către patria noastră". Atunci împăratul a zis către Epifanie: "Părinte, câți ostași să trimit ca să te păzească pe tine?" Epifanie a zis către împărat: "Am pe Dumnezeu Cel din ceruri, Care mă păzește pe mine; iar ostași sînt sfinții Lui îngeri". Atunci împăratul, închinîndu-se lui Epifanie, a strigat cu mare glas: "Mergi sănătos, Epifanie, slava romanilor, și fă pomenire pentru noi cei din Persia!"

Noi, plecînd din Persia, am mers în Fenicia și, trecînd oarecare parte din Fenicia, am intrat în Spanidrion și am aflat chilia după cum era mai înainte. Și, stînd trei zile acolo, nu era apă să bem. Deci, stînd Epifanie și căutînd la răsărit, s-a rugat Dumnezeului din cer, zicînd: "Cel ce ai desfăcut piatra cea vîrtoasă și din ea ai izvorît apă, adăpînd pe poporul cel însetat, desfă și pămîntul acesta și fă să izvorască din el apă pentru locuința oamenilor celor săraci". Zicînd Epifanie acestea, s-a făcut în locul acela oarecare bună mireasmă. Și iarăși, plecîndu-se de trei ori la pămînt și rugîndu-se, luînd sapa, a săpat puțin în pămînt și, iată, a curs puțină apă; apoi iarăși săpînd, a ieșit apă îndestul pentru trebuința noastră; iar noi, adică el și eu, eram liniștiți în locul acela. Deci
Dumnezeu, Cel ce răsare iarbă dobitoacelor și verdeață spre slujba oamenilor, adapă cu apă tot

pămîntul acela, cu porunca Celui ce de-a pururea se îngrijește de neamul omenesc și scoate din pămînt mulțime de verdețuri spre îndulcirea și hrana noastră.

Venind asupra acestora o fiară oarecare și stricînd toată verdeața, Epifanie a stat deasupra ierburilor și vorbea cu fiarele ca și cu niște oameni, zicînd: "Nu-mi faceți mie osteneli, că sînt om păcătos și sărac; deci, pentru mulțimea păcatelor mele stau în locul acesta, plîngînd; Dumnezeu mi-a dat mie mîngîierea aceasta a verdețurilor spre hrană și El vă poruncește să nu mai veniți în locul acesta și să vătămați verdeața mea". Fiarele cele sălbatice, auzind acestea de la Epifanie, ca niște oameni bine simțitori, care, dacă greșesc vreunuia din cei mari, muștrîndu-se, se rușinează; așa și fiarele s-au rușinat de cuvintele lui Epifanie și s-au dus îndată; și din ziua aceea nu s-au mai apropiat de locul nostru. Auzind saracinii care ne-au zidit nouă chilia, că Epifanie s-a întors de la Persida, au venit spre întîlnirea lui, ca să fie binecuvîntați de dînsul; și au mai zidit alte trei case, stînd cu noi o lună. După aceea s-au dus la locurile lor și s-au auzit în toată cetatea Feniciei că Epifanie locuiește în Spanidrion. Deci, s-au adunat și alți frați în mănăstire, fiind cu toții opt la număr.

Într-o zi, Epifanie a mers la mănăstirea marelui Ilarion pentru cercetarea fraților și am mers și eu cu dînsul. Și, primindu-ne cu multă bucurie, ne-au ținut acolo multă vreme. Deci, diavolul, care din început se împotrivește robilor lui Dumnezeu, a luat chipul lui Epifanie și s-a dus în mănăstirea ce se cheamă Spanidrion. Acolo, întîmpinîndu-l pe dînsul un frate din cei mai leneși, a alergat spre el și îndată, căzînd la pămînt, s-a închinat înșelătorului diavol și a intrat într-însul, fiind neșinut între frați. Epifanie a zis marelui Ilarion: "Părinte, un lup a intrat în mănăstire și pe toți frații i-a tulburat și clătinat!" Acestea zicîndu-le Epifanie, a sărutat pe toți și a plecat spre drumul nostru, mergînd cu sîrguință către mănăstirea noastră. Deci, făcînd rugăciune către iubitorul de oameni Dumnezeu, îndată a izbăvit pe fratele acela de diavol, învățîndu-i pe toți să se păzească cu dinadinsul de vicleșugurile diavolești.

Odată, trei țărani, intrînd oarecînd în mănăstire, unul dintre ei avea pe necuratul diavol, iar ceilalți doi au rugat pe Epifanie pentru cel ce avea duhul necurat, zicînd: "Părinte, ajută pe prietenul nostru". Epifanie le-a zis lor: "Luați, fiilor, pe prietenul vostru și mergeți în pace, că în numele lui Iisus Hristos nimic rău nu va mai fi întru dînsul". Și, crezînd ei cuvintelor lui, s-a dus omul sănătos la casa sa.

Altădată un leu, fiind într-un loc pustiu, departe ca la 60 de stadii de mănăstirea noastră, stătea în pădure ascuns și pe mulți din oamenii care treceau pe acolo, îi prăpădea; fiind locul acela la îndemîna călătorilor. Deci, adunîndu-se toți cei ce aveau obiceiul să treacă prin locul acela, au venit la Epifanie în mănăstire, spunîndu-i despre leu, despre rînduiala lui cea rea și cum că locul acela, s-a făcut nelocuit și neumblat: "O, părinte, acel leu mulți oameni a pierdut; iar ceilalți, temîndu-se, nu mai voiesc să treacă prin locul acela". Auzind Epifanie de neorînduiala leului, a zis către toți cei ce erau de față: "Să mergem, fiilor, întru numele Domnului și să vedem pe leul cel mîncător de sînge". Deci, luîndu-mă pe mine Epifanie, am mers împreună cu oamenii și a căzut frică mare peste toți cei ce erau cu noi. Iar Epifanie a zis către oameni: "Fiilor, unde este locașul leului?" Iar ei, arătîndu-i locul, Epifanie a mers mai întîi decît toți; iar leul nicidecum nu se arăta.

Atunci Epifanie a zis cu mare glas: "Unde este locuința leului cel fără de rînduială?" În acel timp leul deodată a sărit din pădure, spre întîmpinarea lui Epifanie și, văzîndu-l, a căzut la pămînt și a rămas mort. Deci, apropiindu-se Epifanie de gura lui, toți au fugit, fiind cuprinși de frică mare, socotind ca nu cumva să omoare pe Epifanie. Iar el a zis către toți cu mare glas: "Fiilor, veniți fără de

frică și vedeți stîrvul fiarei". Atunci toți, adunîndu-se îndată, au văzut stîrvul fiarei. Și Epifanie a zis către oamenii aceia: "De veți avea credință către Mîntuitorul, bîntuitorii voștri așa vor cădea". Deci, luîndu-l bărbații aceia, ne-au dus iarăși în mănăstire și, binecuvîntîndu-se ei de Epifanie, s-au dus în calea lor.

Astfel s-a slăvit prin Epifanie locul, care mai înainte se chema Spanidrion, care odată era nelocuit, neumblat și fără de apă. De aceea s-a numit și Spanidrion, căci nu avea apă, și s-a făcut rai împărtășit de toate bunătățile, îndestulîndu-se cu ape și cu tot felul de verdețuri. Deci, pe lîngă toate acestea de care s-a învrednicit Epifanie de la Dumnezeu, i-a mai dăruit lui și acest mare și minunat dar, ca să tîlcuiască dumnezeieștile Scripturi cu tot adevărul; că, luînd cărțile cele cu chip dumnezeiesc și citindu-le fraților, le arăta toată puterea lor.

Auzind Epifanie, ritorul și filosoful cel mare, locuitorul Edesiei, despre Epifanie, că este cuvîntăreț, a dorit să se întîlnească cu dînsul. El, adică ritorul, venind în mănăstire, mulțimea fraților stătea și înălța lui Dumnezeu cîntările cele de laudă; iar Epifanie stătea deosebi și își săvîrșea rugăciunile sale. Apoi, după săvîrșirea a toată slujba, Epifanie s-a arătat fraților. Ritorul stătea și

lua aminte la mulțime și nu se închina nimănui. După ce a văzut Epifanie filosoful pe Epifanie, l-a cunoscut și, alergînd, s-a închinat lui. Și a zis Epifanie filosofului: "Ce îți este, mare ritor Epifanie! La ce ai venit către Epifanie bărbatul cel prea mic și prea păcătos? De aceasta mă minunez de tine, filosofule, că ai venit către mine neînvățatul și, mai ales, pe atîta cale. O, filosofule, spune-mi pentru care pricină ai venit?"

Filosoful a zis către Epifanie: "Nu te minuna de aceasta, dascăle preadorite, că a zis Dionisie Alicarnasie: "Văzîndu-se oamenii unii cu alții se pot face mai buni sau, amestecîndu-se răi cu răi, se vor spînzura pe un lemn; că nici unul din oameni, purtînd o haină, își va păzi trupul nevătămat; deoarece prea multă întîlnire dă prea multe cuvinte, și unde sînt prea multe cuvinte, se fac multe iscusințe și fel de fel de lucruri". Zicînd acestea filosoful către Epifanie și mai multe decît acestea, a tăcut, nemaivorbind nimic.

Apoi, luînd Epifanie din cartea cea dintîi a facerii lumii, i-a tîlcuit-o filosoful stih cu stih. Deci, filosoful pe unele le primea, iar altora se împotrivea. Astfel au făcut trei zile, vorbind unul cu altul, și cele ce se vorbeau de dînsii le erau neîmpreună glăsuite. Filosoful, văzînd petrecerea și obiceiurile lui Epifanie, pentru acestea l-a iubit

foarte mult. Deci, a patra zi a zis filosoful lui Epifanie: "Dascăle, bună este locuința locului acestuia, voiesc, de vei porunci, să locuiesc și eu aici". Epifanie a zis filosofului: "Aceasta este învoirea fiecăruia". Și a zis filosoful lui Epifanie: "Dar și cărțile să le aduc?" Epifanie a răspuns: "De vei băga ceva în cugetul tău, vei afla pe Epifanie bun cunoscător". Filosoful a zis: "Calist să meargă la cărțile mele".

Epifanie a zis filosofului: "Adu-le și mergi sănătos cu Calist". Filosoful a zis lui Epifanie: "Toate lucrurile mele le las lui Calist, că eu nu mai ies din locul acesta". Calist era fiu al lui Aetie, eparhul cel mare al Romei. Acesta, avînd duh rău, a văzut pe Epifanie în vedenie, zicîndu-i: "Voiești, Caliste, să izgonesc duhul din tine?" Calist a zis: "Cine ești, domnul meu, că poți să-l gonești?" Epifanie a răspuns lui Calist: "Eu sînt Epifanie Fenicopalestineanul, care locuiesc în mănăstirea Spanidrion; deci, dacă voi izgoni din tine duhul cel rău, vei veni să locuiești cu mine în Spanidrion?" Și a zis Calist către Epifanie: "Domnule, izgonește din mine duhul cel necurat și voi locui cu Tine".

Epifanie a zis lui Calist: "Vezi să nu faci altfel; fiindcă iarăși se va lipi de tine". Deșteptîndu-se Calist, a povestit această vedenie tatălui său, care era eparh. Deci, din ziua aceea Calist nu a mai fost

supărat de duhul cel necurat. Apoi după trei luni de zile, a zis tatălui său, Aetie: "Tată, voiesc să mă duc în țara fenicienilor, să caut pe Epifanie și să locuiesc cu dînsul în Spanidrion". Atunci tatăl său i-a dat mulți bani și l-a trimis cu ajutor. Venind el în Fenicia și găsind pe Epifanie, i-a povestit toate, și a locuit împreună cu noi. Apoi filosoful a trimis pe Calist în Edesa, din porunca lui Epifanie, împreună cu două slugi și cu trei cămile ca să-i aducă cărțile lui în mănăstire. Și, făcînd Calist călătoria în Edesa, a luat cărțile filosofului, le-a pus pe cele trei cămile și le-a adus în mănăstire.

Deci, în fiecare zi, Epifanie și filosoful aveau multă vorbă între dînșii. Și a zis Epifanie filosofului: "Filosofia lui Daniil zice: *Divanul a șezut și cărțile sale deschis*; vino, adu-ți cărțile tale și cu ale mele, pe care mi le-a dăruit Dumnezeu, să ședem să ne întrebăm unul pe altul". Atunci Epifanie a pus Scripturile cele de Dumnezeu insuflate, de-a dreapta; iar filosoful, cărțile lui de-a stînga. Și, începînd el de la începutul facerii lumii, adică, Epifanie de la Facerea, pe care a scris-o Moise; iar filosoful tot de la aceeași facere, pe care a scris-o Isiod, citind amîndoi cărțile din stih în stih, se certau între dînșii; astfel era lumina lumină și întunericul întuneric, că Moise, ajutîndu-l Dumnezeu, a scris; iar Isiod avea viață de la Dumnezeu, iar de la diavol rătăcire. Deci, un an

întreg a petrecut Epifanie vorbind cu filosoful; dar n-a putut să-l îndu-plece.

Odată, un număr de 60 de țărani duceau pe un tânăr oare-care, care era chinuit de duhul cel necurat. Și fiindcă nu puteau să-l biruiască, cei 60 l-au legat în lanțuri și l-au adus în mănăstire la Epifanie. Și a zis Epifanie filosofului: "Vino, filosofule, cel ce faci neînțelegeri cu păcătosul Epifanie și cheamă mulțimea zeilor tăi, ca să gonească duhul cel necurat din tânărul acesta". Filosoful a socotit că Epifanie a fost biruit și nu mai are ce să răspundă. Deci, Epifanie, cunoscând aceasta, a zis către filosof: "Ce zici, o, filosofule, despre tânărul acesta? Sau tămăduiește pe cel bolnav și voi crede zeilor tăi, sau Dumnezeuul meu de va izgoni duhul cel necurat din acest tânăr, atunci și tu vei nădăjdui și vei crede în Cel răstignit". Dar la toate acestea filosoful n-a crezut lui Epifanie, ci socotea că este luare în rîs.

Atunci Epifanie, sculîndu-se și apucînd pe tânăr, i-a zis: "Tînărule, voiești să scot fiarele din mîinile tale?" Filosoful, auzind acestea, îndată a fugit în chilie și a încuiat-o cu zăvorul, zicînd și socotind în gîndul său: "Monahul acesta, ca un prost ce este, voiește să dezlege pe cel nebun; iar de nu vom fugi de obrăznicia lui, ca niște înțelepți, apoi vom pătimi rău de la blestematul acesta". Deci, scoțînd

Epifanie fiarele de la tînăr și pecetluindu-l pe el de trei ori, a zis duhului celui necurat: "Epifanie păcătosul, rob al Domnului, îți poruncește ție, în numele lui Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu Cel răstignit pe Cruce, ieși din omul acesta și nu mai intra într-însul!"

Și îndată a ieșit duhul cel necurat și și-a venit tînărul în stare bună. Deci, filosoful, văzînd liniștit pe acel tînăr, a descuiat ușa și a sărit din chilie spre închinăciunea lui Epifanie, zicînd niște cuvinte ca acestea: "O, Epifanie purtătorule de cunună, cred și am crezut celor grăite de tine, prin lucrurile cele ce se fac! Căci cuvintele zboară, fiind neroditoare, iar lucrurile se arată, că sînt roditoare. Deci, voiesc și eu să mă fac părtaș al Celui răstignit".

Epifanie a zis filosofului: "O, filosofule, ce te minunezi de aceasta, ca și cum noi am fi făcut-o? Nu! Ci Fiul lui Dumnezeu este Cel ce face bunătațile acestea, prin cei ce cred în El". Acestea zicîndu-le Epifanie și mai multe decît acestea, am mers la marele Ilarion și l-a botezat. Și am stat în mănăstirea marelui Ilarion douăzeci de zile. Și a rugat Epifanie pe marele Ilarion ca să trimită cu filosoful Epifanie pe unul din frați în Elevteropoli, ca să-l facă pe el episcopul, preot; și marele Ilarion a făcut astfel. Apoi iarăși am mers în mănăstirea

noastră ce se numea Spanidrion. Deci, Epifanie, chemînd pe toți frații, le-au zis lor: "Acesta, care odată i se părea că este ceva, nimic fiind, se socotea pe sine filosof; iar acum, cu darul lui Dumnezeu, s-a făcut cu adevărat filosof, căci s-a învrednicit de treapta preoției. Acesta este părintele vostru cel duhovnicesc". Deci, Epifanie filosoful s-a învrednicit de darul lui Dumnezeu și a fost egumen al fraților din acea mănăstire.

Dar, fiindcă mulți intrau în mănăstire și nu lăsa pe Epifanie să se liniștească, a socotit să lase locul acela și să se ducă în părțile Egiptului. Deci, a zis către mine: "Fiule, urmează-mi mie". Și am zis către dînsul: "Părinte, voi urma ție oriunde te vei duce". Și chemînd pe toți frații și întărindu-i pe ei, le-a zis: "Mă duc, fiilor, spre cercetarea fraților din mănăstirea marelui Ilarion". Iar ei, înțelegînd că voiește să se ducă pentru supărarea cea multă a celor ce veneau acolo, toți căzînd înaintea feței lui, cu mult plîns și tînguire rugau pe Epifanie să nu plece de la ei. Iar Epifanie, venind și el întru multă milostivire, i-a încredințat pe ei, zicînd că nu se va mai duce.

Dar noi nerămînînd nici zece zile, m-a luat pe mine noaptea, și am ieșit și am mers în Ierusalim și ne-am închinat viețile noastre Cinstitei Cruci a Stăpînului, și am umblat prin cetate șaisprezece

zile, cercetînd toate Locurile Sfinte și rugîndu-ne. Apoi, ieșind din cetate, ca să mergem spre Egipt, ne-a întîmpinat o femeie care era chinuită de duhul necurat.

Aceasta, apucîndu-se de rasa lui Epifanie, i-a rupt-o, și îndată a ieșit duhul cel necurat dintr-însa. Iar ea, căzînd la picioarele lui Epifanie, îl ruga, zicînd: "Iartă-mă pe mine, părinte, și nu te mînia asupra mea". Deci, a zis Epifanie către acea femeie: "Mergi sănătoasă la casa ta; căci cel ce a rupt haina mea, s-a rupt pe el însuși".

Deci s-a dus femeia la casa ei. Apoi, pogorîndu-ne noi în Iope, am aflat o corabie gata, care avea să meargă în Alexandria. Ieșind noi din corabie și intrînd în cetate, ne-a întîmpinat un iudeu învățător de lege, cu numele Achila, cu care a început Epifanie a vorbi despre lege. Deci, am petrecut în multă întrebare în ziua aceea; și a doua zi, venind iarăși la întîlnire, au făcut atîta vorbă între ei, încît Achila, plecîndu-se tîlcuirii lui Epifanie, a dorit să se facă creștin. Deci, Epifanie îngrijindu-se, l-a dus la papa Atanasie; iar noi am ieșit din cetatea Alexandriei.

Deci, mergînd noi spre părțile Tebaidei celei de sus, ne-a întîmpinat pe noi un monah, ucenic al marelui Antonie, cu numele Pafnutie. Și a zis

Epifanie către dînsul: "Binecuvintează-ne pe noi, părinte". Iar Pafnutie a zis: "Binecuvîntați sînteți, fiii Domnului". Și făcînd Pafnutie rugăciunea, ne-am sărutat unii pe alții și ne-am odihnit puțin în locul acela.

Deci, Epifanie a întrebato pe Pafnutie despre toate cele ce a făcut marele Antonie, și i-a povestit lui toate. Atunci Epifanie a zis lui Pafnutie: "Părinte, voiesc să locuiesc în locul ce se cheamă Nitria". Iar Pafnutie a zis către Epifanie: "Mergi sănătos, îndulcește-te de părinți, adună iarbă de vară și mergi în ostrovul Ciprului și hrănește oi spre îmbrăcăminte și cinstește pe copii, ca să fie miei". Acestea zicîndu-le Pafnutie, iarăși rugîndu-ne, ne-am sărutat unii cu alții și am mers fiecare în calea sa.

În locurile cele din împrejurul Leondopoliei, era un bărbat care se socotea de unii bun și că avea mai înainte cunoștința lui Dumnezeu; iar numele lui era Ierax. Despre acesta, Epifanie a auzit în Palestina și avea dorința să-l vadă. Asemenea și Ierax auzise despre Epifanie, dar el era afară de Leondopoli, ca la o milă de acel loc. Ierax învăța că trupul nu se va scula, ci un altul oarecare în locul lui; deoarece acesta se va risipi în pămînt, căci este scris: "Pămînt ești și în pămînt vei merge". Și iarăși zicea, că copiii nu vor fi desăvîrșiți cu vîrsta în veacul cel ce va să fie. Deci, intrînd noi în

mănăstirea lui, am aflat mulțime de oameni învățându-se de la dînsul; căci, de cînd s-a lepădat de lume, nici de untdelemn nu se împărtășea, nici de vin. El, după ce a văzut pe Epifanie, a întrebat de unde este; și, înștiințându-se că este palestinian, l-a întrebat de nume. Atunci, aflînd că se numește Epifanie, s-a îngrijit foarte mult, căci venise știre în Egipt despre Epifanie că este înțelept și are mai înainte cunoștință.

Deci, după ce l-a întrebat pe Epifanie de unde este și cum se numește și după ce a aflat toate acestea, învăța iarăși poporul. Ei, venind să tâlcuiască Învierea, ziceau despre trup că nu va învia. Atunci Epifanie, scîrbindu-se, a zis către Ierax: "Pune-ți zăvor la gura ta și învață-te a nu huli despre nădejde". Și, după cuvîntul lui Epifanie, Ierax a rămas mut și nemișcat din loc. Deci, cei ce se învățau de dînsul, văzînd minunea pe care a făcut-o Sfîntul asupra lui Ierax, s-au înspăimîntat. Și, luînd Epifanie din dumnezeieștile Scripturi, a început a-i învăța pe toți cele despre Înviere. Deci, a trecut timp ca la trei ceasuri și Ierax stătea mut. După aceasta a zis Epifanie către dînsul: "Grăiește cuvîntul cel adevărat și ascultă credința cea întemeiată". Atunci Ierax a dat răspuns, zicînd către Epifanie că a greșit și că se va pocăi de socoteala aceea fără de rînduială.

Plecînd noi din Leondopoli, am mers în Tebaida cea de sus. Acolo era un bărbat drept, cu numele Ioan; și, intrînd la el, ne-a primit cu multă dragoste. Unii din cei din locurile acelea, duceau la Ioan pe un tînăr legat, ca să rămînă la el; dar tînărul acela era supărat de duhul necurat. Deci, după ce a văzut pe Epifanie, i-a zis cu glas mare: "De ce ai venit aici, Epifanie, robul lui Dumnezeu?" Și a petrecut de la ceasurile șase pînă la nouă, strigînd așa. Deci, deodată rupînd legăturile, a alergat la Epifanie și, apucîndu-se de picioarele lui, a strigat: "Eliberează-mă pe mine pentru Dumnezeu, pe Care tu Îl cinstești!" Dar Epifanie zise duhului rău, să nu iasă din om, ca să nu cunoască Ioan cele despre Epifanie. Epifanie a zis tînărului: "Scoală, omule, ce-mi faci supărare?" Atunci îndată s-a sculat tînărul sănătos, ieșind din el necuratul duh. Și am petrecut trei zile la Ioan, bărbatul cel minunat și împodobit cu viața îmbunătățită; și, ridicîndu-se de acolo, ne-am coborît în Vucoli și am stat acolo șapte ani, dar și acolo, lui Epifanie, îi făceau oamenii multă supărare prin întîlnirea cu ei.

Deci, odată un filosof cu numele Evdemon, a venit la Epifanie și au ridicat cuvinte între ei și au stat zece zile vorbind unul cu altul. Căci Epifanie arăta lui Evdemon adevărul din Scripturile cele de Dumnezeu insuflate, iar Evdemon, prin ceata cea

nefolositoare se împotriva celor ce zicea Epifanie. Evdemon avea un copil, care era chior de un ochi. Deci, Epifanie a zis către Evdemon: "Iată, filosofule, cu toate că ești împodobit cu cuvinte, cu bogăție și ai mulți zei, pentru ce nu te-ai îngrijit de copilul tău, ca să fie amîndoi ochii lui sănătoși?" Filosoful a rîs de aceasta, zicînd lui Epifanie: "Dacă în toată lumea cea de sub cer, numai copilul lui Evdemon ar fi avut un ochi, aș fi avut dreptate să mă îngrijesc de el; iar dacă sînt mulți care umblă pe pămîntul acesta fără nici un ochi, ce-i pasă lui Evdemon pentru aceasta?" Epifanie a zis către Evdemon: "Dacă ar fi fost, o, filosofule, numai copilul tău orb, ce ai fi putea să faci pentru tămăduirea lui?"

Evdemon a răspuns: "Nimic altceva, decît aș fi socotit de multe ori și aș fi zis, că nimeni nu este în toată lumea ca copilul meu". Epifanie i-a zis: "Filosofule, nu lua aminte la cele ce se grăiesc despre mine, ca ceva vrednic de rîs, căci Dumnezeu este în mijlocul nostru. Adu pe copilul tău chior și vezi slava lui Dumnezeu". Epifanie, zicînd acestea, apucă de mîină pe copilul lui Evdemon și, pecetluind de trei ori ochiul lui care nu vedea, îndată a văzut. Evdemon, văzînd ceea ce a făcut Epifanie, l-a rugat, zicînd: "Dascăle, de ai dragoste către noi, voiesc și eu să mă fac creștin". Iar el i-a zis: "Ascultă, o, filosofule, cele despre

bunul și milostivul Dumnezeu, în care cred creștinii: Altădată a eliberat pe poporul israelit, care era în robia lui Faraon, împăratul Egiptului, și l-a izbăvit de el, și ca pe uscat l-a trecut pe mare în pustie și l-a dus în pământul în care curgea lapte și miere.

Altădată îl ruga pe acest popor, care era nesupus și avea neaducere aminte de cele către Dumnezeu, prin proorocii, zicînd: "Poporul Meu, ce ți-am făcut ție? Sau cu ce te-am nedreptățit? Sau cu ce te-am supărat pe tine? Răspunde-mi?" Drept aceea, înțelepte Evdemon, gata este Dumnezeu să primească pe toți cei ce vin la El cu chip bun și, chiar de ar fi făcut cineva prea multe păcate, i se vor ierta lui. Deci, du-te, înțelepte Evdemone, intră în cetate și să nu te rușinezi de a cădea înaintea episcopului, căci Hristos iubește smerenia; de aceea a venit cu multă smerenie la noi".

Evdemon, ascultînd cuvintele lui Epifanie, a intrat în cetate și a căzut înaintea episcopului și s-a făcut creștin. De atunci, Epifanie s-a făcut vestit în tot Egiptul; și episcopii au căutat să-l hirotonească pe el episcop. Epifanie a zis către mine: "Haide, fiule, să mergem iarăși în patria noastră!" Deci, am mers iarăși în patria noastră și am intrat în mănăstirea marelui Ilarion. Iar marele Ilarion plecase din mănăstire pentru multa supărare ce i se făcuse, și

se dusesse din Cipru în locurile cele din jurul Pafiei. Deci, frații, văzînd pe Epifanie, s-au bucurat cu bucurie mare, dar plîngeau pentru marele Ilarion. Și am stat în mănăstire patruzeci de zile, după care, ieșind, am mers la mănăstirea noastră, care se cheamă Spanidrion, în care Epifanie făcuse egumen pe filosoful Epifanie Edeseanul, și acesta purta grija mănăstirii de mulțimea fraților, căci era și el bărbat minunat. Deci, văzînd toți pe Epifanie, s-au bucurat foarte și am stat amîndoi într-un loc în mănăstire trei zile; iar a patra zi mi-a zis: "Fiule, ia-ți altă chilie și liniștește-te într-însa". Și așa am făcut. Stăteam în mănăstire, liniștindu-ne.

Făcîndu-se foamete în locul acela, pe pămîntul fenicienilor, s-a adunat mulțime de popor la Epifanie și îl ruga, zicînd: "Ajută-ne, părinte, ca să nu pierim și roagă pe Dumnezeu să dea ploaie pe pămînt și pămîntul să dea rodurile sale". Epifanie a zis către acei oameni: "Ce-mi faceți mie supărare, căci sînt om păcătos!" Și iarăși l-au rugat pe Epifanie, ca să se roage iubitorului de oameni pentru ploaie. Iar el le-a zis: "Acum v-am spus că sînt păcătos". Astfel ei încă și mai mult rugîndu-l, a venit ceasul al noulea din zi. Deci, Epifanie a zis egumenului: "Poruncește fraților să pună masă acestor oameni, să mănînce, să se veselească și să se ducă în calea lor". Și le-a pus masă. Epifanie a intrat în chilia sa, iar ei, mîncînd, soarele trimeata

razele sale ca vara; și deodată s-a făcut întuneric, fulgere, tunete și ploaie mare s-a vărsat pe pământ, încît toți s-au sculat de la masă. Și nu era nici un loc în toată Fenicia, care să nu fi primit acea binecuvîntare; și a plouat într-una pe acel loc trei zile.

Deci, apropiindu-se acei bărbați de chilia lui Epifanie, îl rugau, zicînd: "Să oprești prin gura ta ploaia cea din cer". Epifanie le-a zis: "Ce socotiți, fiilor, acestea asupra mea? Căci om sînt, ca și voi, și știe Făcătorul de bine ce ne trebuie nouă. Oare voiți să vă duceți în calea voastră?" Ei au răspuns: "Da, părinte". El, ieșind din chilie, toți s-au adunat și l-au înconjurat; iar Epifanie a zis egumenului: "Poruncește să pună masa oamenilor, să mănînce, să bea și să se ducă în calea lor". Și după ce au șezut toți la masă, au cerut de la Epifanie să-i binecuvînteze, și cum a zis Epifanie: "Bine este cuvîntat Domnul...", îndată ploaia a stat pe pământ. Epifanie, văzînd iarăși supărarea cea mare care i se făcea în mănăstire, iarăși a căutat să plece de acolo.

Deci, cînd au făcut episcopii adunare pentru alegerea de episcop, și-au adus aminte de Epifanie. În mijlocul episcopilor era și un monah, bărbat evlavios, tînăr cu vîrsta, dar desăvîrșit în întreaga înțelepciune, cu numele Polivie. Și acesta cunoștea

pe Epifanie. Episcopii au zis către el: "Ia un dobitoc iute la picioare și du-te în mănăstirea Spanidrion, de vezi dacă este acolo Epifanie și, înapoindu-te, vestește-ne nouă; dar să nu spui la nimeni aceasta, nici chiar lui Epifanie". Deci Polivie, venind în mănăstire, a intrat și s-a închinat lui Epifanie. A zis Epifanie lui Polivie: "Pentru ce ai venit aici, fiule Polivie?" Iar el a zis către Epifanie: "Eu, părinte, vreau să spun adevărul". A zis Epifanie către Polivie: "Fiule Polivie ai alergat și ai venit, fiind trimis de cuvioșii bărbați pentru iscodire, nu ascunde fiule, că minciuna este lucru rău; ci spune adevărul, că Dumnezeu este în mijlocul nostru, fă-te slujitor iscusit al adevărului, că Epifanie umblă din loc în loc, suspinând și tremurând pentru păcatele sale. Vino dar, Polivie, rămâi aici și trimite dobitocul tău preoților, lăsându-i să caute pe cei vrednici de acele locuri". Zicând Epifanie aceasta, îndată Polivie a primit cuvântul lui și, învoindu-se cu însoțitorul său, a trimis dobitocul episcopilor.

Cel ce venise, a dus pe Epifanie în Cipru. În noaptea aceea, luându-mă pe mine și pe Polivie, am ieșit din mănăstire și am mers în Ierusalim, ca să ne închinăm viețile noastre, cinstitei Cruci. Intrând în cetate și stînd trei zile, a zis Epifanie către mine și către Polivie: "Veniți să mergem, ca de marele

Ilarion, părintele vostru, să ne binecuvîntăm, că am auzit că este în Cipru".

Pogorîndu-ne noi în Cezareea, am aflat acolo o corabie cipri-otă, în cetatea Pafiei. Deci, Epifanie, a întrebat pe conducătorul corabiei unde locuiește marele Ilarion; iar el i-a spus că într-o peșteră dimprejurul cetății Pafiei și corabia noastră merge acolo. Deci, în acea noapte, am intrat în corabie și am călătorit pînă la Pafa. După ce am ieșit din corabie, întrebînd, am ajuns la marele Ilarion. Intrînd noi la dînsul s-a făcut mare bucurie de întîlnire, rămînînd în acel loc două luni. Ilarion avea multă supărare de la cei ce veneau la dînsul.

După ce Epifanie a judecat să ieșim din Pafa, Ilarion a zis către Epifanie: "Fiule, unde vrei să mergi?" Și Epifanie a zis: "În Ascalon, în Gaza și în celălalt pămînt". Ilarion a zis către Epifanie: "Fiule, mergi în Salamina, că vei afla acolo loc de locuit". Epifanie n-a voit să asculte cuvintele lui Ilarion. Deci, Ilarion iarăși a zis către Epifanie: "Ți-am zis ție, fiule, că acolo se cade să te duci și să locuiești; deci, nu avea împotrivire la cuvintele mele, ca nu cumva să te împărtășești de primejdia mării". Apoi, sărutîndu-ne și pogorîndu-ne noi la mare, am aflat două corăbii: una mergînd către Ascalon și cealaltă către Salamina. Deci, suindu-ne în corabia celui ce avea să meargă către Ascalon, s-a făcut mare

furtună pe mare și corabia era în primejdie să se sfărîme. Și din această pricină am făcut trei zile pe mare, deznădăjduiți fiind de noi înșine, și în ziua a patra corăbierii au împins corabia spre valurile ce o purtau asupra-i și ne-a scos la cetatea Salamina. Ieșind din corabie zăceam pe pământ mai mult morți de necaz și de foame; iar corabia a rămas în acel loc să o dreagă, fiind stricată de valuri.

Deci, făcînd noi trei zile, cu darul lui Dumnezeu ne-am venit în stare bună, și iarăși voia Epifanie să mergem la acel loc, adică la Ascalon; fiindcă episcopul locului, adică al cetății salaminilor, ieșise din această viață. Pentru aceea erau adunați toți episcopii ostro-vului aceluia, spre a hirotoni pe cel ce ar fi putut să păstorească turma lui Hristos. Ei au stat acolo, adunați cîteva zile și se rugau lui Hristos, ca să le descopere pe cel ce ar fi putut să fie vrednic de preoție. Și era în cetatea ce se numea Chitria, departe de Salamina ca la 20 stadii, un oarecare din episcopi, bărbat cuvios, fiind hirotonit ca episcop, de cincizeci și opt de ani.

Acesta s-a învrednicit și de mărturisire și pătimind mult pentru Hristos, s-a eliberat pentru mărturisirea Fiului lui Dumnezeu. Despre acesta se zicea, că a fost ținut împreună cu Gelasie, episcopul cetății salaminilor spre a mărturisi numele lui fiind Papos, pus de părinți la nașterea

sa; pe acesta îl aveau toți episcopii ca pe un părinte, pentru mărturisirea cea întru Hristos, pentru anii episcopiei, și avea încă și cunoștința lui Dumnezeu. Acestui episcop i s-a descoperit despre Epifanie, ca să se fie hirotonit episcop al bisericii salaminilor. Atunci, fiind vara și vremea strugurilor, după ce Epifanie a judecat ca să mergem de la cetatea Salaminilor, a zis către mine și către Polivie: "Fiilor, să mergem în târg, să ne cumpărăm struguri ca să avem în corabie". Venind noi în târg și tocmindune cu vânzătorul, Epifanie a ales doi struguri frumoși și a zis vânzătorului: "Cât ceri pentru acești doi struguri?" Epifanie avea obiceiul de a nu se împotrivi; iar vânzătorul îi spuse prețul strugurilor și el scoase argintul să plătească. În acel timp veni Cuviosul Papos rezemat de doi diaconi, împreună cu trei episcopi și, apropiindu-se de Epifanie, el avea în mâini strugurii și prețul lor. Atunci a zis un oarecare din cei ce stăteau de față: "Iată, vin episcopii aici". Deci, Papos a zis către Epifanie: "Părinte, lasă strugurii vânzătorului și urmează-ne în biserică".

Aducându-și el aminte de dumnezeiescul cuvânt, care strigă și zice: *Veselitu-m-am de cei ce mi-au zis mie, în casa Domnului vom merge*, a urmat lor în biserică. Papos a zis către Epifanie: "O, părinte, fă rugăciune". Aceasta pentru ca Epifanie să se facă cunoscut că este cleric. Și a zis Epifanie către

Papos: "Părinte, iartă-mă, că nu sînt cleric". Papos a zis către Epifanie: "Vezi, o, fiule, ca să nu te lepezi înaintea acestor sfinți părinți, ca cel ce a ascuns talantul". Iar Epifanie a zis către el: "Nu părinte, nu sînt cleric!" Atunci Papos i-a dat pace; iar un oarecare din diaconi apucîndu-se de capul lui Epifanie, l-a dus către Papos, spre jertfelnic cu sila, încît s-au adunat mulți ca să-l păzească la jertfelnic. Deci, l-a hirotonit pe el mai întîi diacon, apoi l-a hirotonit preot și a făcut slujba; după aceea l-a hirotonit episcop. După terminarea slujbei bisericii ne-am suit în episcopie și a zis Papos către Epifanie: "Vino și îndeamnă pe părinți ca să ne împărtășim de masă și să ne veselim pentru hirotonia ta". Iar Epifanie, suferind cu greu și scîrbindu-se în cugetul său, plîngea; iar Papos a zis către Epifanie: "O, fiule Epifanie, se cădea ca noi să tăcem, dar îmi dai pricină să mă fac nebun ca să arăt cele făcute. Pentru că acești părinți adunați aici, au dat slavă lui Dumnezeu pentru vestirea episcopului și au aruncat osteneală asupra mea, toți zicînd către mine păcătosul: "Roagă-te lui Dumnezeu cu osîrdie și se va descoperi ție!"

Iar eu, închinîndu-mă într-o căscioară, rugam pe Mîntuitorul pentru una ca aceasta. Atunci un fulger a străbătut în chilie și am auzit un glas către mine păcătosul: "Pape, Pape, ascultă!" Iar eu,

înfricoșându-mă, am zis: "Ce-mi poruncești, Domnul meu?" Și a zis către mine cu blîndețe: "Scoală și ia cu tine pe unul din diaconi și pogoară-te în tîrg; că, iată, vei afla acolo un monah, care cumpără struguri de la un vînzător și are cu dînsul doi monahi. Fața lui se aseamănă cu capul Proorocului Elisei, pe acesta hirotonește-l episcop; dar să nu-i spui lui, ca nu cumva să fugă; iar numele lui se cheamă Epifanie". Iată m-am făcut nebun, fiule! Vezi ce faci! Tu m-ai silit pe mine la aceasta! Deci, ia aminte de tine, că eu am fost trimis și ceea ce am fost dator să fac, am făcut! Eu sînt nevinovat pentru toate acestea, cum vei vedea".

Auzind acestea Epifanie, a căzut pe fața sa și s-a închinat episcopului Papos, zicînd: "Nu te mînia, părinte, că sînt om păcătoș și nu sînt vrednic pentru măsura preoției!" Și închinîndu-se, îi îndemna pe ei la prînz; iar după ce au prînzit, s-a dus fiecare la biserica sa.

După trei zile, un oarecare bărbat cinstit, cu numele Eugno-mon, a fost aruncat în temniță de oarecare om strălucit al cetății, pentru o datorie de o sută de arginți. Numele celui ce îl aruncase se chema Dracon. Acest Eugnomon, fiind roman, nu avea pe nimeni care să-l izbăvească din temniță. Auzind Epifanie despre aceasta, a mers la Dracon

ca să izbăvească din temniță pe Eugno-mon romanul. Și a zis Dracon către Epifanie: "Mergi, străinule de legea noastră, și adu-mi cei o sută de arginți, care îmi este dator prietenul tău". Dracon era foarte bogat și sălbatic cu obiceiurile. Deci, Epifanie a mers la episcopie, unde se găseau o sută de arginți în păstrare pentru slujba bisericii, pe care, luându-i, a mers și i-a dat lui Dracon, și astfel a eliberat pe străinul acela. Un diacon oarecare, cu numele Harin, despre care mărturiseau mulți că este fără de rînduială, a ridicat pe toți clericii contra lui Epifanie, zicînd: "Veniți să alungăm pe străinul acesta, ca nu cumva să mă-nînce toată averea bisericii și atunci noi vom fi vinovați păcatului".

Acest Harin era foarte bogat și căuta să gonească pe Epifanie ca, în locul lui, să fie el episcop. Deci, s-a pus asupra lui Epifanie, zicînd aceste cuvinte: "Nu ți-a fost ție destul, Epifanie, că ai venit aici neavînd nici rasă și ai luat Biserica și încă îi risipești averile ei ca un străin? Oare cine va suferi acestea? Ori dă cei o sută de arginți ai Bisericii, sau du-te în patria ta!" Deci, romanul cel eliberat de Epifanie s-a dus în Roma și, vînzînd toate ale sale, a adus banii lui Epifanie, iar romanul acela a petrecut cu Epifanie pînă în ziua morții lui. Epifanie, luînd cei o sută de arginți, i-a dat lui Harin, zicînd către dînsul: "Primește cei o sută de

arginți pe care i-am dat pentru străinul acela". Harin fiind foarte lacom, a luat arginții de la Epifanie și, chemînd pe toți clericii, le-a zis: "Veniți și luați cei o sută de arginți pe care i-a risipit Epifanie, că eu i-am cerut pe toți de la dînsul". Deci, clericii nu s-au învoit la socoteala cea rea a lui Harin și au zis către dînsul: "Du-te și-i dă pe ei de la cine i-ai luat". Iar acesta nu i-a dat pe ei lui Epifanie. Astfel multe și grele supărări a făcut Harin lui Epifanie; dar el pentru nici una nu s-a mîniat asupra lui.

Altădată, fiind praznic la episcopie, Epifanie avea la masă pe toți clericii; și era obișnuit să țină în mîinile sale Sfînta Evanghelie și să învețe ziua și noaptea dumnezeiescul cuvînt. Deci Epifanie, învățînd la masă pe cei ce prînzeau, o pasăre, ce se numește corb, a croncănit tare. Iar Harin, pe cînd Epifanie vorbea dumnezeiescul cuvînt, a zis celor ce prînzeau: "Cine din voi cunoaște ce a zis corbul?" Deci, corbul iarăși a croncănit cu același glas și Harin a zis iarăși: "Cine din voi cunoaște ce grăiește corbul?" Și iarăși, Epifanie, învățînd pe toți la prînz, cu al treilea glas a croncănit corbul. Și a zis lui Harin celor de la prînz: "Am zis vouă, cine din voi știe ce croncănește corbul?" Atunci Epifanie cu nimic scîrbindu-se, a zis lui Harin cu multă blîndețe: "Eu știu ce a zis corbul!" Iar Harin i-a zis lui: "Arată-mi mie și vei fi stăpîn peste toate ale

mele". Epifanie i-a zis lui Harin: "Corbul a zis ca să nu mai fii diacon".

Deci, din cuvîntul lui Epifanie a căzut tremur peste Harin și n-a mai vorbit, nici n-a mai mîncat sau băut ceva, ci, purtîndu-l pe el slugile lui, l-a dus în casa sa și l-a pus pe pat; iar a doua zi de dimineață a murit în acel loc. El avea o soție foarte credincioasă, dar fii nu avea. Aceea a adus lui Epifanie toate averile sale, pe care a făcut-o și diaconiță a Bisericii. Ea avea o mîină slăbănoagă de zece ani; deci, cum a apucat-o pe ea Epifanie, ca să o pecetluiască cu semnul cinstitei Cruci, îndată s-a făcut sănătoasă și s-a ușurat de durere. De atunci, adică din ziua în care a vorbit Epifanie cu Harin, toți clericii au luat hotărîrea de la Domnul, împreună cu cuvîntul lui, ca să se supună lui Epifanie cu frică și cu cutremur.

Fericitul Epifanie păzea și aceasta: în ceasul aducerii de jertfă, niciodată nu săvîrșea sfînta jertfă, pînă ce nu vedea vedenia, adică pogorîrea Sfîntului Duh peste Sfintele Daruri. Deci, odată, zicînd de trei ori cuvîntul, nu s-a făcut vedenia. Plîngînd el și rugîndu-se să i se vestească pricina, întîi a căutat la diaconul cel din stînga, care ținea ripida, și cum s-a uitat la el, a văzut pe fruntea lui lepră. Aceasta era arătată tuturor, că acel diacon era vinovat cu ceva. Deci, Epifanie a întins mîina și

a luat ripida din mîna diaconului, zicînd către dînsul cu blîndețe: "Du-te la casa ta și să nu te împărtășești acum de dumnezeieștile Taine". El îndată a ieșit și s-a dus la casa lui. Iar Epifanie a dat ripida altui diacon. După aceea, începînd a zice dumnezeieștile cuvinte cu frică și cu lacrimi, îndată a văzut vedenia.

Apoi, după terminarea Sfintei Liturghii, Epifanie a chemat și l-a întrebat pe diacon, voind să știe pricina. El a spus că în noaptea aceea s-a culcat lîngă femeia sa. Atunci Sfîntul Epifanie a chemat toată preoțimea și a zis către dînșii cu blîndețe: "Fiilor, cîți v-ați învrednicit de hirotonie, dezlegați pașii voștri să nu umble în aceste lucruri și să urmați Sfîntului Pavel, care propovăduiește în biserici și zice: *Cei ce au femei să fie ca și cum n-ar avea*. De atunci, Sfîntul Epifanie n-a mai hirotonit pe cei ce aveau femeie, ci numai pe acei bărbați cuvioși și văduvi, care viețuiau viața singuratică.

Aceasta este slava Dumnezeuului tuturor, Cel ce ne-a dat viața, și Care slăvește pe cei ce Îl slăvesc, după cum zice dumnezeiescul cuvînt: "Numai pe cei ce Mă slăvesc, îi voi slăvi; iar cel ce Mă defaimă, se va necinști".

Deci, s-a întîmplat că s-a îmbolnăvit cuviosul părinte Ioan, ucenicul sfîntului, de o boală din care

a și murit; și, zăcînd el pe patul său, m-a chemat și a zis către mine: "Fiule, Polivie". Eu am zis către dînsul: "Ce voiești, părinte?" El mi-a zis: "Fiindcă Epifanie oprește de a se scrie minunile acelea, pe care Dumnezeu le-a săvîrșit prin dînsul, ia hîrtille acestea și scrie tu, fiule, cele ce vor urma din ziua de astăzi; căci pînă astăzi eu am scris cele ce am văzut pe Epifanie făcînd, fără să știe el, că îi va adăuga lui Dumnezeu anii vieții și vei petrece lîngă dînsul. Dar vezi să nu te lenevești, fiindcă și eu am scris acestea, fiind îndemnat de Dumnezeu, deoarece mă duc în cale, după cum se duc toți cei de pe pămînt". După aceasta, Ioan a zis către mine: "Cheamă pe Cuviosul părintele nostru Epifanie". M-am dus și l-am chemat. Și, intrînd el înăuntru, a zis către Ioan: "Părinte Ioane, te lenevești a te ruga pentru păcătosul Epifanie". Ioan a zis către Sfîntul Epifanie: "Părinte, fă rugăciune că am să vorbesc ceva cu tine". Făcînd Epifanie rugăciune și zicînd toți "Amin", a zis Ioan către el: "Apropie-te de mine, părinte!" Și s-a apropiat de dînsul. Apoi Ioan a zis către Epifanie: "Părinte, puneți mîinile tale pe ochii mei și sărută-mă, că mor!" Epifanie și-a pus mîinile pe ochii lui și l-a sărutat și Ioan îndată și-a dat sufletul. Atunci Epifanie a căzut pe grumazul lui Ioan, l-a plîns și s-a mîhnit de sfîrșitul lui.

Odată, Epifanie, căzînd cu fața la pămînt, ruga pe Dumnezeu ca să-i ajute să zidească o biserică nouă, căci cea dintîi era mică pentru cei ce intrau într-însa. Pe cînd era el cu fața la pămînt și se ruga lui Dumnezeu pentru trebuința bisericii, s-a auzit către dînsul glasul lui Dumnezeu, poruncindu-i să înceapă acel lucru fără de îndoială, făgăduindu-i tot ajutorul. Atunci Epifanie, nelenevindu-se, a mers și a făcut rugăciune în locul unde urma să se ridice biserica. Și erau cei mai mari peste zidirea bisericii, șaiszeci, încă și mai mulți lucrători pentru slujirea acestora; și mai erau atunci în cetate și bărbați elini bogați, cu bani și cu averi.

Acolo mai era un om oarecare ce se numea Dracon, iar de cei mai mulți se numea "marele Dracon". El avea un fiu, care se numea tot Dracon. Acesta, îmbolnăvindu-se de o cumplită arsură la coasta cea dreaptă și tatăl lui cheltuind mult cu doctorii, nimic nu s-a folosit la sănătate. Deci, marele Dracon arăta multe rele către Epifanie, prin cuvinte și prin lucruri; iar Epifanie, dacă îl vedea vreodată, întîi el i se închina. Odată, Epifanie trecea printr-un loc unde erau adunați mulți bogați și vorbeau între ei vorbe urîte. Acolo era și marele Dracon împreună cu fiul său cel bolnav, care, văzînd pe Epifanie, a început a-l batjocori. Iar Epifanie, apropiindu-se și închinîndu-se înaintea acestora, a apucat de mîină pe Dracon cel mic și a

zis: "Dracone, fă-te sănătos!" Și îndată, împreună cu cuvîntul lui Epifanie, Dracon s-a făcut sănătos. Văzînd toți s-au înspăimîntat. Atunci marele Dracon, văzînd ceea ce a făcut Epifanie, de frică și de cutremur n-a mai putut să meargă la casa lui pe picioare, după obicei; ci, ducîndu-l slugile, l-au pus pe pat.

A doua zi dimineața, a venit femeia lui Dracon și a rugat pe Epifanie să meargă să facă rugăciune, ca să se ridice acela. Ducîndu-se Epifanie în casa lui Dracon și rugîndu-se, îndată s-a sculat de pe patul său. A doua zi, luînd cinci mii de arginți, i-au adus lui Epifanie. Iar el a zis: "Fiule, mie îmi este destul o hănișoară pentru trup și pîini proaste cu apă de băut! Ce-mi aduci mie greutate, nevrînd eu să te îngreuiez? Dar, de voiești să te slăvești, du-te și stai lîngă biserica lui Dumnezeu și dă acești bani celor ce se trudesc și se ostenesc acolo!" Așa a făcut Dracon, apoi a rugat pe Epifanie de l-a botezat pe el și pe femeia lui.

Un oarecare elin, adică păgîn, cu numele Sinesie, fiind și el bogat, avea un fiu, unul născut, ca de treisprezece ani. Peste acesta a năpădit o patimă, care îi înconjurase grumajii, îl sugrumase și a murit. Din această pricină era plîns și bocet în casa lui. Atunci un creștin oarecare, anume Ermie, a zis maicii copilului: "Doamnă, roagă-te să vină

aici marele Epifanie, că va învia copilul vostru". Ea, crezînd, a trimis îndată pe Ermie la Epifanie, fiindcă Ermie era prieten cu el. Deci, Ermie, ducîndu-se, a zis către Epifanie: "Părinte, domnul meu Sinesie m-a trimis la tine, să te aduc la casa lui și să te rogi lui Dumnezeu ca să înviezi pe fiul său, care a murit". Atunci, Epifanie m-a luat și pe mine și am venit în casa lui Sinesie. Și cum Epifanie a intrat în casă, femeia lui Sinesie a căzut la pămînt, zicînd către Epifanie niște cuvinte ca acestea: "Ai venit aici, mare doctor al creștinilor, arată-mi mește-șugul tău să vedem, să luăm cercare fiind tămăduiți și așa să ne apropiem de Hristosul tău".

După ce femeia a zis acestea, Epifanie a zis către dînsa: "De vei crede în Cel răstignit și înviat, vei vedea pe copilul tău umblînd". Femeia a zis: "Nimic altceva nu se află în gîndul meu, decît numai să iau aminte la Cel răstignit!" Atunci, apropiindu-se de pat și cu mîna dreaptă ștergînd grumajii copilului, a zis către dînsul cu fața lină: "Evstorghie!" Și îndată copilul și-a deschis ochii și a stat pe pat. Atunci s-au înspăimîntat toți cei din casă. Deci, văzînd maica lui Evstorghie minunea ce s-a făcut prin Epifanie în casa sa, a luat trei mii de arginți și i-a dat lui Epifanie. Iar el a zis către dînsa: "O, Elefteria, eu n-am trebuință de acești bani, ci zi soțului tău, Sinesie, să-i ducă la biserică

lui Hristos, Care a sculat pe fiul tău și să-i dea celor ce se ostenesc acolo". Așa a făcut Sinesie și s-a botezat el, femeia lui și fiul său, care, fiind mort, l-a înviat Epifanie.

Odată, fiind noi singuri în casă, Epifanie a zis către mine: "Fiule, Polivie, fiindcă Biserica are trebuință de preot, în locul părintelui nostru Ioan, te voiesc pe tine să fii în rînduiala aceluia". Iar mie, căzîndu-mi greu pentru cele grăite și lepădîndu-mă cu prea multe cuvinte, a sosit vremea bisericii și, intrînd noi toți cu Sfîntul Epifanie în biserică, am avut gînd să fug, socotind grea sarcina preoției. Deci, cînd am ajuns la altar, Epifanie, apucîndu-mă de mîină, mi-a zis: "Rămîi în locul acesta, pînă va sosi vremea". Toți cei ce au auzit cuvîntul acesta s-au înspăimîntat. Atunci eu n-am mai putut să-mi mai mut piciorul din locul acela, parcă eram pironit cu cuie. Și cînd s-a împlinit toată slujba, atunci a trimis pe unul din diaconi și m-a adus la jertfelnic și m-a hirotonit preot; iar după ieșirea din biserică, de frică am căzut la pat și am zăcut pînă ce a venit Epifanie și a făcut rugăciune și îndată m-am sculat.

Altădată a venit un diacon de la Ierusalim și a spus lui Epifanie despre Ioan, episcopul Ierusalimului, că este iubitor de argint și, încuind banii, nu-i dă celor ce au trebuință. Acest Ioan

locuise în mănăstirea marelui Ilarion, când Epifanie a locuit împreună cu el. Deci, Epifanie a scris o scrisoare lui Ioan, ca să miluiască pe cei ce au trebuință; dar Ioan n-a făcut nimic din cele scrise în scrisoare. Și nu după multă vreme, Epifanie a zis către mine: "Vino dar, fiule, să mergem în Ierusalim și, închinându-ne, ne vom întoarce înapoi!" Plecând noi din Cipru, am ajuns cu corabia în Cezareea lui Filip și de acolo am mers la Ierusalim, unde, rugându-ne, am mers la episcopie. Ioan, văzînd pe Epifanie, s-a bucurat foarte mult și a zis Epifanie lui Ioan: "Frate, dă-mi casă ca să petrec aici cîtăva vreme!" Și ne-a dat o casă foarte bună. Deci, în fiecare zi, Ioan chema pe Epifanie la masă și ne ospăta cu bucate și băuturi scumpe de multe feluri; iar săracii erau lipsiți de acestea. Deci, oarecînd, Epifanie a zis către Ioan: "O, părinte Ioane, dă-mi argint spre slujbă, căci am să hrănesc niște bărbați din Cipru și astfel să mă fălesc înaintea acestora cu argintul tău, că cele prea bune din casa ta le dai robului tău spre slava ta și voi fi lăudat pentru lucrurile tale; numai ține minte acelea care mi le dai, ca să ți le dau pe urmă".

Atunci Ioan a adus și a pus înaintea lui Epifanie mult argint. Iar Epifanie i-a zis: "O, părinte, mai este la tine spre păstrare și alt argint?" Ioan a zis către Epifanie: "Destul îți este acesta spre slujba

ta, părinte". Epifanie i-a zis: "Părinte, adu și pe acela, ca să fim de mirare la oaspeți". Iar el, aducînd și pe celălalt, Epifanie i-a zis: "Dă-mi pe cele ce fac slăviți pe cei liberi". Și a zis Ioan către Epifanie: "Toate cele ce veselesc pe oamenii tăi primește-le și slujește celor de la prînz".

Epifanie, luînd acea mulțime de argint, ca la o mie cinci sute de litre, am mers în casa cea dată nouă de Ioan ca să găzduim. Și era un cumpărător de argint cu numele Asterie, care venise în Ierusalim din Roma pentru neguțătorie. Epifanie, chemîndu-l pe acesta și arătîndu-i argintul s-a tocmit cu el. Și l-a vîndut lui, luînd de la el aur. Epifanie, luînd aurul, îl împărțea noaptea și ziua celor ce aveau trebuință. Trecînd cîteva zile, Ioan a zis lui Epifanie: "Dă-mi argintul, pe care ți l-am dat spre slujbă". Epifanie a zis către Ioan: "Frate, îngăduiește-mă puțin, căci am să hrănesc pe oaspeți și toate ți le voi da". Deci, mai trecînd iarăși cîteva zile, Ioan a zis lui Epifanie, cînd stăteam noi în biserică unde este Lemnul cel mîntuitor al Sfintei Cruci: "Încă odată îți zic, dă-mi argintul care ți l-am împrumutat!" Atunci Epifanie a zis lui Ioan cu liniște: "Ți-am spus, părinte, că ți-l voi da". Deci, Ioan, umplîndu-se cu multă mînie, s-a apucat și s-a ținut de rasa lui Epifanie, trăgîndu-l de dînsa și zicîndu-i: "Nu vei ieși, nu vei șede și nu vei fi în pace, pînă ce nu-mi vei da tot argintul,

pe care l-ai luat de la mine, nedreptule Epifanie! Dă Bisericii cele ale Bisericii!" Pentru toate acestea, Epifanie nu s-a tulburat, ci avea aceeași liniște întru dînsul ca și mai înainte. Astfel a stat Ioan vreme de două ceasuri, ținînd și ocărînd pe Epifanie și toți cei ce stăteau de față, au obosit de a mai asculta cuvintele cele aspre ale lui Ioan. Deci Epifanie, nemîhnindu-se deloc, a suflat în fața lui Ioan, care îndată a orbit, și pe toți cei ce stăteau de față i-a cuprins o frică mare. Atunci Ioan a căzut înaintea lui Epifanie, ca să se roage lui Dumnezeu să-i redea vederea. Iar el i-a zis: "Du-te și închină-te cinstitei Cruci, și îți va da ceea ce ceri". El stătea nemișcat, rugîndu-se lui Epifanie, care, învățîndu-l, și-a pus mîna pe el și s-a deschis ochiul lui cel drept. Deci, Ioan îl ruga și pentru cel stîng.

Atunci Epifanie i-a zis: "Lucrul acesta nu este al meu, căci Dumnezeu l-a închis și Dumnezeu l-a deschis. El a făcut astfel după cum a voit, ca noi să ne înțelepțim". Iar Ioan, după ce a fost certat și pedepsit, s-a făcut drept și cuvios în toate.

După acestea, ieșind noi din cetate ca să mergem în Cipru, erau într-un loc doi comedianți; iar Epifanie, trecînd prin locul acela, i-a zis unul dintre aceia: "Cuvioase părinte Epifanie, cercetează pe mortul acesta și aruncă-i un acoperămînt". Epifanie, auzind acestea, a stat spre răsărit, făcînd

rugăciune pentru cel mort, apoi, dezbrăcîndu-se de haină, a aruncat-o mortului spre îmbrăcare. Apoi, Epifanie, urmîndu-și călătoria, a zis cel ce a grăit cuvintele către cel ce s-a prefăcut că este mort: "Scoală, că a trecut prostul acela!" El, nedîndu-i răspuns, iarăși l-a strigat. Dar după ce l-a văzut că este cu adevărat mort, și-a zis în sine: "Mă voi duce și voi spune aceluia străin pricina, ca să învieze pe acesta".

Deci, alergînd pe urma noastră, a căzut la pămînt, rugîndu-se lui Epifanie și zicînd: "Mă rog și mă cuceresc sfinției tale, ajută-ne și cruță nebunia noastră! Căci, cînd am zis către tine: "Îmbracă pe cel mort...", după priceperea aceluia am grăit cuvintele și ai trecut de la noi. O, părinte, nu puține cuvinte am grăit și eu către prietenul meu; dar nu era nici glas, nici auzire. Vino, deci, părinte, și înviază pe cel mort și ia haina pe care am luat-o de la tine. Și a zis Epifanie către cel ce grăia: "Mergi, fiule, și-l îngroapă pe dînsul; căci întîi a murit și atunci ai cerut haina". Deci, iarăși pogorîndu-ne noi în Cezareea, am intrat în corabie și am mers în Cipru, unde ne-au primit pe noi frații cu bucurie mare.

Deci, era acolo un legiuitor oarecare cu numele Isaac, bărbat evlavios, care păzea cu dinadinsul legea mozaică. Acesta lipindu-se de Epifanie și

învățându-se de dînsul credința cea dreaptă, s-a luminat. Și petreceam toți trei într-o casă.

Odată, sora împăraților Arcadie și Onorie, avînd o patimă și fiind în Roma, a auzit de Epifanie că tămăduiește Dumnezeu prin el pe cei bolnavi. Pentru aceasta a trimis în Cipru, ca să aducă la Roma pe Epifanie. Deci, trimișii, ajungînd în Cipru, au arătat scrisorile ce le aveau la episcopie. Și era acolo un bărbat elin bogat și foarte gîngav, cu numele Faustinian, care era potrivit lui Epifanie și care a găzduit pe bărbații cei trimiși la Epifanie. Acestora le zicea Faustinian: "Pentru ce luați aminte ca la Dumnezeu, la amăgitorul acesta? Căci, vorbește cuvinte seci și este prea rău în cuvinte". Mergînd Epifanie într-o zi unde erau meșterii cei ce lucrau biserica, se aflau acolo și bărbații cei trimiși, care stăteau cu Faustinian în locul acela. Unul din zidari, căzînd de la înălțime mare și venind peste capul lui Faustinian, cel căzut n-a pătimit nici un rău, dar Faustinian a căzut cu fața la pămînt și a rămas mort.

Apropiindu-se Epifanie de Faustinian, l-a apucat pe el de mîină, zicînd: "Scoală, fiule, întru numele Domnului și du-te sănătos la casa ta!" Și îndată s-a sculat Faustinian și s-a dus sănătos la casa lui. Auzind femeia acestuia de ceea ce s-a făcut, a luat o mie de arginți și i-a adus lui Epifanie. Și a zis Epifanie către femeie: "Du-te, fiică, și dă-i celor ce

se ostenesc la biserică, și vei avea comoară la Cel Preaînalt". Și femeia a făcut astfel.

Deci, trimișii împăratului sileau pe Epifanie să meargă în Roma. Acolo era un cleric din ritori, cu numele Filon, bărbat cuvios. Și, fiindcă era trebuință să pună episcop pe scaunul cetății Carpasiului, Epifanie l-a hirotonit pe acesta, din descoperirea lui Dumnezeu, ca episcop pe scaunul cetății și al bisericii Carpasiului. Iar când Epifanie a voit să meargă în Roma, a chemat pe cel mai înainte zis, Filon episcopul, și lui i-a dat stăpînirea bisericii Constanției, ca de va fi trebuință de clerici, el să-i hirotonească.

Luîndu-mă Epifanie pe mine și pe Isaac, ne-am dus în Roma și, intrînd în cetate, era plîns și bocet mare în palatul cel împărătesc, pentru că sora împăraților Arcadie și Onorie, avînd o patimă la mîna cea dreaptă, multe doctorii folosind, cu nimic nu a ajutat-o. Acea boală mîncea cu totul cărnurile ei. Iar ea, fiind cuprinsă de multă durere, a silit pe împărați, adică pe Arcadie și Onorie, să poruncească doctorului să-i dea otravă, ca mai degrabă să treacă din viața aceasta. Deci, cei ce ne-au adus pe noi în Roma, au intrat și au vestit împăraților; iar ei au poruncit lui Epifanie să intre înăuntru. Iar Epifanie, ca și cum nu s-ar fi întîlnit cu astfel de oameni, a intrat fără temere în palatul

împărătesc și s-a apropiat de împărați, unde era și sora acestora, zăcînd pe pat.

Împărații, văzînd pe Epifanie, s-au sculat îndată de pe scaune. Și a zis Epifanie împăraților: "Fiilor, această cinste dați-o lui Dumnezeu, Făcătorul de bine, și veți vedea pe sora voastră întru sănătate bună; nu vă nădăjduiți în stăpînire și veți fi păziți de Domnul!" Însă împărații se îndoiau și se tulburau de cuvintele lui Epifanie. Atunci Epifanie a zis împăraților: "Fiilor, de ce vă îndoiiți pentru cele ce vă grăiesc? Veți vedea darul lui Dumnezeu prin cele ce se grăiesc". Și, apropiindu-se Epifanie de pat, unde zăcea sora împăraților, a zis către ea cu blîndețe: "Fiică, nu te îndoii pentru patima ta! Ai nădejde spre Dumnezeu Cel viu și vei vedea sănătatea ta în ceasul acesta; crede în Fiul lui Dumnezeu, Cel răstignit și vei umbla în ceasul acesta, fiindcă a încetat durerea trupului tău. Slăvește pe Dumnezeu, Cel ce ți-a dat darul să-L ai pe Hristos în mintea ta neîncetat, și-ți va fi ție zid în toată vremea vieții tale!"

Acestea zicîndu-le Epifanie, a apucat-o pe ea de mîină și, pecetluind-o de trei ori cu semnul Sfintei Cruci, îndată s-a ușurat de dureri. Văzînd împărații ceea ce a făcut Epifanie, s-au înduplecat în sufletele lor ca să-l iubească și să-l asculte și să creadă toate cele ce le grăia el, rugîndu-l să fie

împreună cu ei în Roma și să le fie părinte. Pentru aceasta Epifanie îi învăța și îi întărea în toate zilele.

Odată, pe fiul surorii împăraților care a fost tămăduită de Epifanie, s-a întâmplat del-a găsit mort pe pat, nefiind bolnav, încît s-a făcut mare plîns în palatul împărătesc. Deci, împărații au zis către Epifanie: "Părinte, roagă-te pentru copil, ca să-l dai viu maicii lui". Și a zis Epifanie: "Credeți că pot să fac eu aceasta?" Și i-au zis lui împărații: "Credem că după cum ai vindecat boala de la maica copilului, astfel și pe copil îl vei pune viu înaintea maicii lui". Și le-a zis lor Epifanie: "De va învia fiul surorii voastre, veți crede și vă veți boteza în numele Celui răstignit?" Împărații au zis: "De vei învia pe copil, noi vom crede și ne vom boteza!" Atunci, apropiindu-se Epifanie de patul copilului și pecetluind tot trupul lui cu semnul Sfintei Cruci și rugîndu-se Celui ce omoară și înviază, a zis către copil: "Scoală, fiule, în numele lui Iisus Hristos Cel răstignit!" Și îndată copilul a șezut pe patul lui. Atunci, crezînd împărații că Epifanie a înviat pe copil prin rugăciune, l-au rugat să-i lumineze cu Sfîntul Botez. Iar Epifanie a zis către dînșii: "Întru toate primesc dreapta voastră credință, pentru că Dumnezeu este Cel ce vă ridică spre aceasta. Însă fără învoirea episcopului Romei nu pot face aceasta, ca nu cumva să se scîrbească asupra mea". Deci, împărații, îndată au chemat pe

episcopul romanilor și i-au povestit toate. Auzind episcopul aceasta de la împărați, s-a bucurat foarte mult și i-a dat voie să-i boteze.

După ce au intrat în botezător, ca să se boteze de Epifanie și, făcîndu-se toată slujba cea mai înainte de botezare, a intrat întîi Arcadie și lua aminte. Și, iată, trei bărbați, purtînd haine albe, țineau pe Epifanie, unul la dreapta, altul la stînga și celălalt urmînd înapoia lui, și s-a înfricoșat cu frică mare. Deci, Epifanie a cunoscut din fața lui Arcadie că vedenie a văzut și a zis către dînsul: "Ia aminte de sineți, fiule, și fii păzind cele ce le vezi". Epifanie avea un obicei, că pînă nu se tulbura apă, nu băga pe nimeni în scaldătoare. După ce s-a luminat Arcadie, a băgat și pe Onorie și a văzut aceeași vedenie. După aceea, s-a pogorît sora lor, Procliani, cu fiul ei, care era femeia unuia din patricieni.

După ce s-au botezat ei, Epifanie a petrecut cu ei șapte zile, învățîndu-i. Iar după șapte zile, cînd și-au schimbat ei hainele cele nou luminate, a zis Epifanie împăraților: "Fiilor, rămîneți în liniște, că lupul nu vă va mai stăpîni pe voi. A fugit de la voi durerea, scîrba și suspinarea. Fiți cu luare aminte la Înviere și nu vă mîhniți pentru cei ce ies din această viață. Că cei ce au crezut lui Hristos, s-au îmbrăcat în Hristos și pe El îl au în ajutor; și va cere copilul, care a murit și a înviat, luînd darul

Sfântului Botez, să se ducă la Mîntuitorul și să-L vadă în mare slavă, lăudîndu-se de îngeri". A doua zi, cînd Epifanie era în palatul împărătesc și învăța pe împărați, s-a făcut în mijlocul nostru bună mireasmă. Epifanie a zis împăraților: "Fiii luminii, sculați-vă și vă rugați!" Iar copilul zăcea pe pat. Atunci Epifanie, făcînd rugăciune, au auzit toți din palat, ca și cum mult popor ar fi zis: "Amin", și copilul îndată și-a dat sufletul. Rămînînd noi un an întreg la Roma, Epifanie a făcut și alte multe semne acolo.

Cînd a hotărît Sfîntul Epifanie să mergem în Cipru, au zis împărații către el: "Părinte, ia mult aur pentru trebuința Bisericii, ca să dai celor ce au trebuință". Epifanie le-a zis: "Fiilor, faceți voi ceea ce doriți și eu mă voi bucura pentru darea voastră; iar mie nu-mi dați greutate, deoarece Dumnezeuul meu le dă toate tuturor, hrănind pe toți în această viață". Împărații i-au adus mult aur, dar Epifanie n-a primit, și a zis să ne aducă în corabie cîteva pîini spre împărtășirea noastră. Deci, plecînd de la Roma, am ajuns în Cipru după patruzeci de zile, unde frații ne-au primit cu mare bucurie.

Sfîntul Epifanie avea obiceiul să iasă noaptea la gropnițele unde zăceau moaștele sfinților mucenici și acolo ruga pe Dumnezeu pentru fiecare din cei ce se necăjea. Precum un prieten, rugîndu-se de

alt prieten, dobîndește ceea ce îl roagă, tot așa și Dumnezeu îi asculta cererile lui. Într-o vreme, făcîndu-se foamete mare și neaflîndu-se pîine în tîrg, Faustinian cel nemilostiv avea multe magazii pline cu grîu și cu orz. Acesta, luînd aur, dădea fiecăruia din cei ce aveau trebuință, trei măsuri pe arginți și astfel era multă strîmtorare în cetate. A zis Epifanie către Faustinian: "O, prea-bunule, dă-mi grîu spre hrana oamenilor și eu îți voi da datoria tuturor". Iar nemilostivul Faustinian, auzind niște cuvinte ca acestea, a zis lui Epifanie: "Du-te și roagă pe Dumnezeu pe Care tu Îl cinstești și îți va da grîu pentru hrana prietenilor tăi".

Epifanie, ieșind într-o noapte la gropnițe, ruga pe Dumnezeu să hrănească pe cei ce se strîmtorau. Și era o capiște veche, care se numea "întemeierea lui Die". Se zice că de această capiște, dacă s-ar fi apropiat cineva din oameni, îndată îl apuca moartea. Deci, pe cînd Epifanie se ruga lui Dumnezeu, pentru cei ce se necăjeau, a auzit un glas: "Epifanie, să nu te superi". Iar el a zis: "Cine este, Doamne?" Și a zis către dînsul: "Mergi în capiștea ce se numește "Întemeierea lui Die". Acolo se vor risipi pecețile ușilor și, intrînd înăuntru, vei afla aur mult; să-l iei și, cumpărînd tot grîul și orzul lui Faustinian, să dai hrană celor ce au trebuință. Epifanie, mergînd la capiște și

apropiindu-se de intrare, îndată au căzut pecețile și ușile s-au deschis și, intrînd înăuntru, a aflat mult aur. Deci, luîndu-l, l-a dat lui Faustinian, zicînd: "Ia banii și dă-mi mie grîul". Iar iubitorul de bani și pierzătorul Faustinian, primind aurul, i-a dat din grîu cîte trei măsuri și Epifanie dădea grîu fiecăruia cît avea trebuință; iar banii n-au lipsit pînă ce a cumpărat toate bucatele care le adunase Faustinian.

Din această pricină s-a făcut multă îmbelșugare tuturor oamenilor; iar în casa lui Faustinian multă strîmtorare. Răul și silnicul Faustinian, fiind strîmtorat prin iubirea lui de bani, ocăra, socotind că această sărăcie a venit asupra casei lui de la Epifanie. Deci, avînd corăbiile lui, a mai luat și alte cinci și, dînd bani lui Lorin credinciosul său, l-a trimis în Calabria, ca să cumpere de acolo grîu spre hrana casei lui. Ducîndu-se corăbiile și umplîndu-se de grîu și de alte feluri de bucate, au mers pe mare patru luni, avînd grîul de la o sută de stadii, de la Constanța. În dreptul locului ce se numește Diansitiriu, s-a pornit furtună pe mare și s-au primejduit toate corăbiile lui Faustinian, care erau încărcate cu grîu, încît tot grîul l-a scos marea la țărături. Auzind Faustinian aceasta, s-a pogorît îndată la mare și, văzînd cu ochii cele ce i s-a făcut, avîndu-și mormîntul deschis, adică gura sa, a început ticălosul a huli pe Cel Înalt și a aduce

lui Epifanie ocări ca acestea: "Iată, vrăjitorul și înșelătorul acesta, nu numai pe pământul cel uscat lucrează rău casei mele, ci și pe mare, trimițând diavoli, oprește de a intra cele pentru slujba casei mele. O, ce vînt a adus înșelătorul acesta aici!"

Zicînd acestea și mai multe decît acestea, s-a dus în casa sa, temîndu-se de Epifanie. Deci, adunîndu-se toți din cetate, bărbați, femei și copii, au luat grîul și l-au dus la casele lor, adunîndu-și cheltuiala lor, unul pentru un an, altul pentru doi ani. Ticălosul Faustinian, avînd femeie care săvîrșea lucruri bune, aceasta în ascuns de bărbatul ei a trimis lui Epifanie două mii de arginți, ca să-i dea grîu pentru hrana casei sale. Și a zis Epifanie către femeie: "Ține arginții în casa ta și ia grîu cît îți trebuiește și, cînd roadele vor umple pământul, atunci să-mi dai cele ce ai luat". Așa a făcut femeia.

În episcopie era un diacon, cu numele Savin, avînd mește-șugul a scrie frumos. Acesta era blînd și împodobit cu dreaptă viață. Toți monahii în episcopie eram optzeci, însă Savin strălucea mai mult între noi. Pe acesta l-a pus Epifanie judecător al lucruri-lor bisericesti. Deci, odată, s-au judecat de Savin doi bărbați, unul bogat și altul sărac; iar bogatul avea mai multă dreptate decît săracul. Deci, Epifanie, stînd într-un loc ascuns și

ascultînd judecata, a auzit pe Savin, miluind mai mult și plecîndu-se la judecată spre cel sărac. Atunci Epifanie, venind în mijloc, a zis lui Savin cu fața lină: "Du-te, fiule, scrie frumos și, avînd pomenire de dumnezeieștile Scripturi, du-te desăvîrșit la judecată și auzi pe Făcătorul de bine, strigînd și zicînd: "Să nu cauți la fața omului cînd faci judecată".

Deci, de atunci Epifanie judeca pe toți cei ce veneau să se judece, că de dimineață pînă la ceasul al noulea asculta pe cei ce se judecau și de la al noulea pînă dimineață, nu se mai vedea de nimeni dintre oameni.

Între frații care erau la episcopie, era și unul semeț la față, avînd foarte frumos meșteșugul scrierii; iar numele lui era Rufin. Acesta era unit cu Faustinian și în fiecare zi aducea multe ocări asupra lui Epifanie; iar el cu multă blîndețe domolea semeția lui. Din pricina lui Faustinian și din lucrarea diavolului, care lucra între ei, acesta a căutat să omoare pe Epifanie, unindu-se Faustinian cu monahul și zicînd către dînsul ticălosul: "De vei ucide pe înșelătorul acesta, vei șede tu pe scaun". Rufin era cel mai de pe urmă diacon al bisericii, de aceea el avea slujbă să împodobească scaunul episcopului. Deci, luînd un cuțit ascuțit, l-a pus drept pe șezătura scaunului,

și deasupra lui acoperământul scaunului. Epifanie, vrînd să șadă pe scaun, a zis către cel ce a făcut vicleșu-gul: "Fiule, ridică acoperământul de pe scaun". Iar el, neascultînd cuvîntul lui Epifanie, luînd acoperământul ce acoperea cuțitul, a căzut cuțitul la picioarele lui Rufin diaconul și s-a înfipt în piciorul lui cel drept. Atunci Epifanie a zis către Rufin: "Încetează de neorînduiala ta, fiule, ca nu cumva să te primejduiești, nu după multă vreme. Deci, ieși din biserică, că nu ești vrednic să te împărtășești cu dumnezeieștile Taine". Ieșind Rufin din biserică, s-a dus la episcopie și după trei zile și-a sfîrșit viața.

În vremea aceea, împăratul Teodosie, nu știu din ce pricină îmbolnăvindu-se de picioare, de la genunchi în jos, s-a slăbit foarte tare și a zăcut pe pat timp de șapte luni. Acesta a trimis soli la Epifanie în Cipru, ca să vină la împărăteasca cetate a lui Constantin și să ajute celui ce se chinuia. Ajungînd cei trimiși de către împărat, necazul și lacrimile fraților opreau pe Epifanie să nu iasă din Cipru; căci, dacă ieșea, toți frații își rugau moartea; iar cei trimiși de către împărat sileau pe Epifanie să meargă la cetatea cea împărătească, Sfîntul Epifanie le-a zis lor: "Mergeți, fiilor, la împărat și eu voi veni după voi". Ei au zis: "Nu te mînia, părinte, că este porunca împăratului, și nu putem să facem altfel, ca nu cumva să ne

primejduim, mai ales că împăratul, aflându-se în boală, așteaptă venirea ta".

Deci, de abia a înduplecat pe Epifanie să meargă cu dînșii. Epifanie, chemînd pe Filon, iubitorul de Dumnezeu episcop, i-a poruncit lui să poarte grija de trebuința bisericească. După aceea s-au adunat toți părinții și frații și, învățîndu-se de la Epifanie cele ce se cuvin, i-a sărutat pe toți și a plecat către cetatea împără-tească. Deci, intrînd noi în cetatea lui Constantin, i s-a vestit împăratului venirea lui Epifanie; iar el a poruncit să intrăm în palatele împărătești. Epifanie mergea cu multă îndrăzneală la împărat; iar el, nemaiputînd să grăiască de durere, zăcea pe pat.

După ce Epifanie s-a apropiat de împărat, acesta i-a zis: "Părinte, roagă-te pentru mine ca să mă fac sănătos!" Epifanie a zis împăratului: "Rabdă, fiule, întru Cel răstignit și vei avea aceasta totdeauna; să ai pe Dumnezeu în minte și nici un rău nu te va stăpîni pe tine; fă-te milostiv spre cei necăjiți și vei fi miluit de Dumnezeu; fii ca un împărat, cinstind mai mult pe Cel ce ți-a dat ție darul". Epifanie, zicînd acestea împăratului, s-a apropiat de el și, atingîndu-se de picioarele lui, l-a pecetluit de trei ori cu semnul Sfintei Cruci și a zis împăratului: "Scoală, fiule, de pe pat, că a încetat durerea de la picioarele tale".

Auzind acestea împăratul, îndată s-a sculat, nemaiavînd nici un rău la picioarele sale, și a zis către Epifanie: "Poruncește-mi, părinte, orice și te voi asculta pe tine întru toate". Epifanie a zis împăratului: "Să ai cuvîntul lui Dumnezeu în sufletul tău și nu vei avea trebuință de mine". Acestea și multe altele zicînd Epifanie împăratului, a sosit vremea prînzului, și a zis Epifanie către împărat: "Mergi, fiule, la masă și binecuvintează pe Făcătorul de bine". Epifanie era vesel și cuviincios, avînd cuvînt îndulcit cu dumnezeiasca sare. Deci, cînd fiica lui Teodosie a căzut în patimă la Roma, adică sora lui Arcadie și Onoriu, atunci și ei au mers în Roma și au stat cu dînsa vreme de cinci ani, că acolo era măritată cu bărbat. Auzind atunci împăratul Teodosie că Epifanie a venit în Roma și a tămăduit pe fiica lui și pe fiul ei, fiind mort, l-a înviat, și că, împreună cu aceștia, a botezat pe Arcadie și Onoriu, s-a bucurat foarte mult și pentru aceea i-a scris lui ca unui tată. Deci, cînd eram în cetatea lui Constantin, a venit Arcadie și Onoriu de la Roma și s-a bucurat foarte mult.

Din porunca împăratului, Faustinian a fost adus de la Cipru, fiind pîrît că a grăit de rău pe împărat și din porunca lui a fost pus sub pază. Epifanie, auzind acestea, a mers în locul acela unde era ținut Faustinian și i-a zis lui: "De-ți este trebuință o, fiule, să grăiești prin noi cuvînt la împărat și te

vei elibera din această închisoare". Faustinian a zis lui Epifanie: "Du-te, înșelătorule, și înșeală bărbații proști, iar cuvintele acestea nu le grăi lui Faustinian. Ai venit aici ca să te bucuri prin cuvintele tale de primejdia mea. Fugi de aici în Cipru, du-te în Fenicia și acolo fă-ți neîncetat vrăjile și răutățile tale". Deci, după ce Faustinian a zis aceste ocări lui Epifanie, m-a luat pe mine și am mers în palatele împărătești, ca să luăm voie de la împărat și să plecăm în Cipru. După aceea, împăratul a rugat pe Epifanie ca să mai zăbovească în împărăteasca cetate încă cîteva zile; însă Epifanie i-a spus că nu poate să mai stea; dar în cele din urmă împăratul a înduplecat pe Epifanie prin cuvinte. Deci, a doua zi a intrat oarecare din cei ce spun răspunsurile în palatele împărătești și a spus că Faustinian Ciprianul și-a săvîrșit viața.

Epifanie, auzind acestea, a plîns pe Faustinian. Atunci împăratul a voit ca toate averile lui Faustinian să le trimită în vistieria împărătească, mai ales că nu avea fii. Iar Epifanie a zis împăratului: "Fiule, vezi să nu faci păcat, că femeia lui Faustinian este cinstitoare de Dumnezeu din inimă, pleacă-te cuvintelor lui Epifanie și-ți va fi darul de la Cel Preaînalt". Atunci împăratul a dat lui Epifanie toată stăpînirea peste lucrurile lui Faustinian. Apoi Epifanie a zis către împărat:

"Fiule, am pe Dumnezeu, Care îmi dă cele de trebuință, iar acestea toate, cu voia femeii lui, să le dăm celor ce au trebuință". Epifanie, zicînd acestea, împăratul a răspuns: "Părinte, cere cele ce ai de trebuință și îți voi da cu toată plăcerea". Epifanie a zis către împărat: "Fiule, păzește cuvintele mele și totdeauna să mă ai în sufletul tău".

Zicînd el acestea, împăratul a ieșit din palat împreună cu noi și a rugat pe Epifanie să-l binecuvinteze. Deci Epifanie, făcînd rugăciunea, a binecuvîntat pe împărat și l-a sărutat, apoi împăratul s-a întors în palatul lui cu pace. Iar noi, intrînd în corabie, am ajuns după nouă zile în Cipru, și ne-au primit frații cu bucurie mare. Aici am găsit pe femeia lui Faustinian, plîngînd pe bărbatul ei; iar Epifanie a mîngîiat-o de toată mîhnirea ei și ea s-a plecat cuvintelor lui. Apoi l-a rugat să-i dea pecetea cea întru Hristos. După ce a botezat-o a hirotonit-o diaconiță a Bisericii și, cu voia lui Epifanie, împărțea toate lucrurile ei la cei ce aveau trebuință.

Odată, Epifanie a vorbit cu Aetie, episcopul valentinianilor - că erau în Constanția mulți adepți ai eresului acesta - și Aetie, pornindu-se cu prea multe cuvinte și grăind multe hule asupra Celui Preaînalt, Epifanie a zis către dînsul: "Aetie,

răucredinciosule, pune strajă gurii tale și nu mai grăi cuvinte fără de rînduială". Deci, îndată a amuțit Aetie, după cuvîntul lui Epifanie, și din ziua aceea n-a mai putut să grăiască nici un cuvînt. Văzînd cei ce împărtășeau eresul lui, că l-a amuțit prin cuvînt, toți au căzut înaintea lui Epifanie și au lepădat credința lor, făcîndu-se dreptcredincioși. Astfel, Aetie a petrecut șase zile negrăind și în a șaptea zi și-a sfîrșit viața. Erau încă și alte multe eresuri în latura Ciprului, ca acestea: sofiști, sabeliani, nicolaiteni, simoniani, vasilidiani, carpocratiani. Pentru aceștia Epifanie a scris epistole împăratului Teodosie ca, din porunca împăratului, să-i izgonească din ostrov, că între dînșii erau bărbați bogați, cărora le erau încredințate dregătorii de obște și, astfel fiind, smerea pe cei credincioși.

Primind împăratul scrisoarea lui Epifanie, a scris astfel: "Oricine nu se va pleca părintelui Epifanie, episcopul țării Ciprului, prin dumnezeieștile cuvinte, să iasă din ostrov și să locuiască unde va voi. Iar dacă unii, fiind prieteni și fii ai pocăinței, vor mărturisi părintelui cel de obște că, fiind rătăciți, vor să vină la calea adevărului, să rămîină în ostrov, învățîndu-se de la părintele cel de obște". Deci, această poruncă împărătească aducîndu-se și arătîndu-se de un om al împăratului, mulți dintre dînșii s-au alăturat lui Epifanie; iar cei ce

nu s-au aplecat, îndată au fost izgoniți din ostrov. Astfel, turma cea cuvîntătoare a bunului păstor a fost curățată de lupii cei răpitori.

Sfîntul Epifanie, petrecînd în arhierie și în ostenele ani îndelungați și ajungînd la adînci bătrîneți, s-a apropiat de fericitul său sfîrșit. Dar mai înainte de sfîrșit, a fost trebuință să se ostenească la împărăteasca cetate pentru niște pricini ca acestea: Eudoxia, soția împăratului Arcadie, care după tatăl său, Teodosie, a împărățit la Răsărit, sfătuindu-se împreună cu Teofil arhiepiscopul Alexandriei, la izgonirea cea nevinovată a preasfințitului Ioan Gură de Aur, Arhiepiscopul Constantinopolului, despre care s-a scris pe larg în viața Sfîntului Ioan Gură de Aur, au pornit pe Epifanie cu scrisorile lor amăgitoare, să vină la dînșii la sobor, pentru că Teofil scrisese lui Epifanie foarte multe scrisori asupra lui Ioan, cum că el se împărtășește de ideile lui Origen, și pentru aceea împărăteasa s-a pornit să-l surghiunească. Deci, Epifanie, îndată s-a plecat lui Teofil; căci nu știa că Teofil are urîciune asupra lui Ioan.

Deci, Sfîntul Epifanie, luîndu-mă pe mine și pe Isaac, am venit în cetatea lui Constantin. Dar, intrînd noi în cetate, era mare tulburare pentru Ioan; căci el era mult iubit de cetățeni. Dar unele mănăstiri și locașuri care luau bani și cele de

trebuință de la împărăteasa, nu voiau să primească pe Ioan.

Deci, intrînd noi într-una din mănăstiri, au silit pe Epifanie să le hirotonească un diacon, căci aveau nevoie la slujba bisericească. Făcînd acestea și auzind Ioan, a scris o epistolă lui Epifanie.

Asemenea și Epifanie a scris împotriva lui Ioan. Și a auzit și împărăteasa că s-au învrăjbit Ioan cu Epifanie.

Atunci împărăteasa Eudoxia a chemat pe Epifanie și i-a zis: "Părinte Epifanie, toată împărăția romanilor este a mea și toată preoția bisericilor de sub împărăția mea este a ta; fiindcă Ioan este străin de buna rînduială a preoției și se poartă fără de rînduială împotriva împăraților, avînd în el oarecare eres. Pentru aceasta, de multe zile mă supără gîndul să fac sobor și să-l lepăd din această rînduială, ca pe un nevrednic de preoție și să pun altul pe scaun, care va putea să țină preoția, ca astfel împărăția mea să fie în pace întru toate". Pe cînd împărăteasa grăia acestea către Epifanie, trupul îi tremura din multa ei mînie. Apoi a zis către dînsul: "Fiindcă sfinția ta ești aici din voia lui Dumnezeu, nu este trebuință să dau de osteneală pe ceilalți părinți; deci, pe care ți-l va descoperi Dumnezeu, fă-l episcop; iar pe Ioan scoate-l din Biserică".

Epifanie a zis către împărăteasă: "Fiică, fără pomenire de rău, ascultă pe părintele tău". Împărăteasa a zis către Epifanie: "Orice-mi vei porunci sfinția ta, eu te voi asculta ca din gura lui Dumnezeu". Epifanie a zis către împărăteasă: "Dacă se prihănește Ioan și se muștră pentru erezul care zici, și nu mărturisește că a greșit, este nevrednic de preoție; atunci, orice va porunci stăpînirea voastră, voi face. Iar dacă, pentru ocară voastră, voiți să izgoniți pe Ioan din Biserică, Epifanie nu se învoiește la aceasta. Pentru că firea împăraților este să ocărăscă și să ierte, fiindcă și voi aveți Împărat în cer, Căruia îi greșiți după obicei și vă iartă vouă, dacă și voi veți ierta celor ce vă ocărăsc pe voi, după cum zice Evanghelia: *Fiți milostivi, precum și Tatăl vostru Cel din ceruri milostiv este*". Atunci împărăteasa a zis către Epifanie: "De vei face împiedicare, părinte Epifanie, de a se izgoni Ioan, voi deschide capiştile idolilor, voi face pe oameni să li se închine lor și voi face pe cele din urmă mai rele decît cele dintîi". Cînd ea grăia acestea cu amărăciune, au curs lacrimi din ochii ei. Epifanie a zis: "Fiică, eu sînt nevinovat de această judecată".

Epifanie, zicînd acestea, m-a luat pe mine și am ieșit din palatul împărătesc; iar Isaac, fiind bolnav, n-a intrat împreună cu noi la împărăteasă. Deci, a străbătut vestea prin toată cetatea, zicînd că

marele preot Epifanie, episcopul Ciprului, a intrat la împărăteasă și a surghiunit pe marele Ioan. Isaac, auzind acestea, a fugit de Epifanie, intrând într-o mănăstire și a rămas acolo, fără să știm noi. Epifanie plîngea pentru Isaac și se ruga lui Dumnezeu să-i arate unde petrece. Atunci i-a arătat. Și am mers la el, dar Isaac s-a întors de la Epifanie, zicînd: "Nu mai voiesc să fiu cu tine, pentru păcatul pe care l-ai făcut asupra lui Ioan". Stînd noi în mănăstire trei zile, de abia am înduplecat pe Isaac să meargă cu noi. Încă și Sfîntul Ioan Gură de Aur s-a încredințat că Sfîntul Epifanie s-a învoit la surghiunia lui și, luînd hîrtie, i-a scris: "Înțelepte Epifanie, tu ai luat parte la surghiunia mea, dar nu vei mai șede pe scaunul tău". Asemenea încă și Epifanie a scris împotriva lui Ioan: "Pătimitorul, bate și biruiește; și pentru că ai crezut că m-am învoit la surghiunia ta, în locul în care te-ai surghiunit nu vei ajunge".

Fraților, acestea le-am scris, ca să nu arunce cineva prihană asupra lui Epifanie, ca unul ce a făcut atîtea bunătăți. Era oare cu putință, să se coboare el la atîta răutate? Să nu fie! Noi, intrînd în palatul împărătesc, Epifanie a luat voie de la împărați să mergem în Cipru. Epifanie, fiind întrebat de împăratul Arcadie de cîți ani este, el a răspuns: "Sînt de o sută cincisprezece ani, fără trei luni. Astfel, de șaizeci de ani m-am făcut episcop și

am cincizeci și cinci de ani, fără trei luni în episcopie". Despre acestea l-a întrebat împăratul în ziua cînd aveam să ne suim în corabie.

Suindu-ne în corabie, Epifanie a șezut în pîntecele corabiei împreună cu noi. El avea obiceiul să țină neîncetat în mîinile sale Sfinta Evanghelie. Deci, suspinînd și plîngînd de trei ori, a deschis Sfinta Evanghelie și iarăși închizîndu-le, a plîns și a făcut rugăciune. Apoi după rugăciune a șezut în pîntecele corabiei și a început iarăși a plînge și a zice către noi: "O, fiilor, de mă iubiți pe mine, păziți poruncile mele și dragostea lui Dumnezeu va petrece întru voi. Voi știți prin cîte supărări am trecut în viața aceasta și n-am ținut socoteală de nici un necaz. Ci totdeauna mă bucuram, căutînd la milostivul Dumnezeu, Care nu m-a părăsit pe mine, ci mă păzea de bîntuiala vicleanului; căci, cei ce iubesc pe Dumnezeu, toate le lucrează spre bine. Deci, fiii mei doriți, altădată fiind eu într-un loc pustiu și săvîrșind rugăciune la Hristos, ca să mă izbăvească de bîntuiala potrivnicului, au năvălit asupra mea mulți diavoli, care, apucîndu-mă și aruncîndu-mă de picioare, mă tîrau pe pămînt; iar unii dintre dînșii, mi-au făcut și răni. Acestea mi s-au făcut zece zile. De atunci n-am mai văzut în față pe diavolul în toate zilele vieții mele; ci au săvîrșit răutatea lor asupra mea prin oamenii cei răi.

Multe rele mi s-au întîmplat în Fenicia, de la silonienii cei fără de rînduială; în Egipt, de la tiostinenii cei necurați; în Cipru, de la valentinienii cei fărădelege și de la celelalte eresuri. O, fiilor, puneți mintea voastră și ascultați cuvîntul păcătosului Epifanie: "Nu fiți poftitori de bani, căci mulți bani se vor adăuga vouă. Nu urîți pe nici un om și veți fi iubiți de Dumnezeu. Nu clevetiți pe fratele vostru, că patima diavolească nu vă va domni pe voi. Întoarceți-vă de la toate eresurile, ca de la niște fiare cu venin purtător de moarte, pentru care v-am dat vouă lămuriri în cărțile ce se numesc "Panarii". Întoarceți-vă și feriți-vă de plăcerile lumii, care gîdilă pururea trupul și gîndul. Aveți iscusință, că este adăugirea satanei, căci de multe ori și trupul liniștindu-se, gîndul celor fără de luare aminte are nălucire spre cele urîte. Iar cînd mintea noastră se trezește și are pomenire pururea de Dumnezeu, cu lesnire putem să biruim vrăjmașul".

Epifanie zicînd acestea și mai multe ca acestea, a chemat pe toți cei din corabie și le-a zis: "Fraților, ni se cade nouă ca, cu toată tăria, să ne rugăm iubitorului de oameni Dumnezeu să ne păzească pe noi ca nici unul din cei din corabie să nu piară; căci o să se facă un vifor mare. Bucurați-vă, deci, că nici o supărare nu se va atinge de toți cei din corabie!" După acestea, mi-a zis: "Fiule Polivie". Eu

i-am răspuns: "Ce este, părinte?" El mi-a zis: "Dacă vom merge la Constanța, stai șapte zile în cetate; apoi du-te în Egipt și suie-te în Tebaida cea de sus și acolo paște oile lui Hristos. Însă ia seama de tine, fiule, martor îți pun cerul și pământul, să nu faci într-altfel. Pentru că dacă cuvintele mele nu le vei asculta și nu te vei duce, cu pierzare vor pieri și în deșert se vor face ție toate câte ai zidit și vei fi netrebnic înaintea tuturor oamenilor; iar de vei asculta cuvintele mele și vei păzi porunca Domnului, Care mi-a poruncit Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu, vei fi binecuvântat înaintea Lui în toate zilele". Zicînd acestea către mine, m-a sărutat.

Apoi, întorcîndu-se către Isaac, i-a zis: "Fiule Isaac". Iar el a răspuns: "Ce este, părinte?" "Tu, fiule, să rămîi în Constanța, pînă ce ți se va porunci ție; să mergi pe calea dreptilor!" Epifanie zicînd acestea către Isaac, l-a sărutat. Chemînd pe toți corăbierii, le-a zis: "Să nu vă speriați, fiilor, căci multă pornire va face marea, ci rugați-vă lui Dumnezeu și El vă va ajuta". Și era al unsprezecelea ceas din zi, cînd Epifanie ne-a învățat acestea. Și a zis unuia din corăbieri: "Nu ispiti, ca să nu fii ispitit!" Iar la apusul soarelui s-a ridicat o furtună mare pe mare. Epifanie era în pîntecele corabiei, avînd mîinile întinse și Evanghelia era

pusă pe pieptul lui, ochii deschiși și glasul lui nu se auzea.

Noi toți, fiind cuprinși de frică, socoteam că Epifanie se roagă lui Dumnezeu pentru valul mării. Și a ținut viforul două zile și două nopți. A treia zi, Epifanie mi-a zis: "Fiule Polivie, zi corăbierilor să aprindă lemne și să facă cărbuni, iar tu ia tămâie și adu aici". Și am făcut așa. Apoi a zis către mine: "Pune tămâia în cățuie". Atunci el a zis: "Rugați-vă, fiilor", și a făcut și el rugăciune, după cum zăcea cu fața în sus, și după rugăciune ne-a sărutat pe toți și a zis: "Mîntuiți-vă, fiilor, că Epifanie, nu vă va mai vedea pe voi în această viață". Și îndată și-a dat sufletul, iar viforul mării a încetat numaidecît.

Văzînd acestea am căzut împreună cu Isaac pe grumajii lui și am plîns cu amar. În acel ceas a căzut întuneric pe ochii noștri. Unul din corăbieri, căruia Epifanie i-a zis, pe cînd era în viață: "Nu ispiti, ca să nu fii ispitit", a alergat la picioarele lui Epifanie și a voit să-i ridice haina să vadă dacă este tăiat împrejur. Iar Epifanie, cum zăcea mort, ridicînd piciorul drept, l-a lovit în față și l-a aruncat din corabie la pisc, rămînînd mort două zile. Deci, în acea zi, luîndu-l corăbierii, l-au dus la Epifanie și, după ce l-au pus lîngă picioarele lui și, atingîndu-se, a înviat. Din această pricină a căzut frică peste toți cei din corabie. Noi, mergînd către

Constanța, la locul ce se numește Diansitirion, au ieșit corăbierii din corabie, au înconjurat cetatea și cu glas tare au strigat: "Bărbați frați, cei ce locuiți în Constanța, mitropolia cu bărbați mulți, pogoriți-vă la mare în locul ce se numește Diansitirion și luați cinstitele moaște ale Cuviosului Părintelui nostru Epifanie, că și-a sfârșit viața cea omenească.

Atunci a căzut întuneric peste toată cetatea și oamenii, ținându-se de mâini unul de altul, se pogorau la mare, făcând mare bocet. Toată împărăția se tîra în cetate, vărsînd lacrimi pe cale. Atunci trei orbi, ce erau în latura ce se numește "Stornici", au pornit pe cale și nimeni nu le dădea mîna acestora, să ajungă mai degrabă în cetate. Unul din cei trei, cu numele Prosexie a zis: "Sfinte al lui Dumnezeu, Cuvioase Epifanie, fă-ne să vedem, ca și noi să ne închinăm cinstitelor tale moaște". Și îndată au văzut. Intrînd în cetate, s-au închinat cinstitelor moaște ale cuviosului părinte și au povestit ceea ce li s-a întîmplat pe cale și toți, auzind acestea, slăveau pe Dumnezeu, Cel ce dă unele ca acestea robilor Săi celor vrednici.

Luînd din corabie moaștele, le-au pus în biserică cu multă cinste și se săvîrșeau minuni de la sfintele moaște, că cei ce erau bolnavi se tămăduiau de orice boală erau cuprinși. După zece

zile, adunându-se din tot ostrovul (insula), arhieriei, preoți, egumeni și nenumărat popor, au îngropat cu cinste sfintele lui moaște în acea biserică, slăvind pe Tatăl, pe Fiul și pe Sfântul Duh, pe un Dumnezeu în Treime, Căruia și de la noi I Se cuvine slavă, cinste și închinăciune, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

Notă - În viața Sfântului Epifanie se pomenește de împărații Arcadie și Onorie, fiii marelui Teodosie împăratul, care au fost trimiși să împărățească în Roma, după moartea împăratului Grațian. Și care au chemat pe Sfântul Epifanie ca să tămăduiască pe sora lor de o boală ce o cuprinsese. Deci, mergând Sfântul Epifanie în Roma, a tămăduit-o cu rugăciunea; iar pe fiul ei, care murise de năprasnă, l-a înviat și l-a botezat. Apoi a botezat și pe mama pruncului și pe împărații Arcadie și Onorie. De aici poate li se va părea unora că ei ar fi fost închinători de idoli, dar nu este așa. Pentru că ei erau dreptcredincioși din copilărie, dar unii din acele vremi aveau obiceiul a nu se boteza de mici, ci primeau Sfântul Botez după mai mulți ani. Iar ce le-a zis Sfântul Epifanie: "Credeți întru Cel răstignit?", nu le-a zis sfântul pentru că ei nu credeau, ci pentru că se îndoiau în credință, că nu va putea sfântul prin rugăciuni, să vindece pe sora lor.